

การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1

นางเบ็ญจพรรณ ดวงเด่น

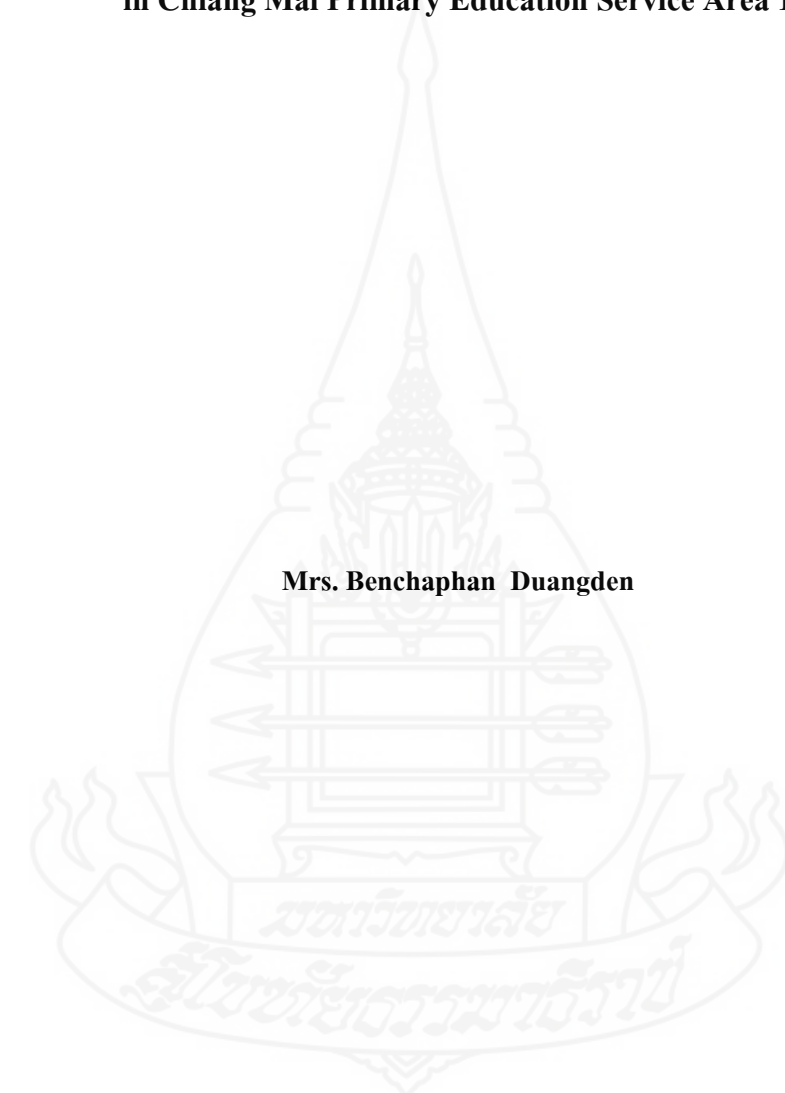

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**An Evaluation of the Living Library Project of Mooban Sahakorn 2 School
in Chiang Mai Primary Education Service Area 1**

Mrs. Benchaphan Duangden

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Evaluation

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

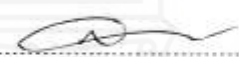
2013

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1
ชื่อและนามสกุล นางเบ็ญจพรรณ ดวงเด่น
แขนงวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณดี แสงประทีปทอง

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโท เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2556

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณดี แสงประทีปทอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจ้อย)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

ผู้ศึกษา นางเบญจพรรณ ดวงเด่น **รหัสนักศึกษา** 2542500133 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การประเมินการศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณดี แสงประทีปทอง
ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 (2) ประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 และ (3) ประเมินผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูผู้สอน 8 คน ครูบรรณารักษ์ 1 คน และนักเรียน 160 คน ของโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงครูและนักเรียนทุกคนในโรงเรียน เครื่องมือประเมิน ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ และแบบบันทึกข้อมูล ข้อมูลการวิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการประเมินสรุปได้ ดังนี้ (1) ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ ประกอบด้วย ทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีความพร้อมระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน (2) กระบวนการดำเนินงานของโครงการ ประกอบด้วย การให้บริการห้องสมุดมีชีวิต การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินผล มีความเหมาะสมระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน และ (3) ผลผลิตของโครงการ ประกอบด้วย การร่วมกิจกรรมห้องสมุด ความสม่ำเสมอในการเข้าใช้บริการห้องสมุด คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทักษะการอ่าน และความพึงพอใจของนักเรียน ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

คำสำคัญ ห้องสมุดมีชีวิต การประเมินโครงการ ประถมศึกษา

Independent study title: An Evaluation of the Living Library Project of Mooban Sahakorn 2 School in Chiang Mai Primary Education Service Area 1

Researcher: Mrs. Benchaphan Duangden; **ID:** 2542500133;

Degree: Master of Education (Educational Evaluation);

Independent study advisor: Dr. Vandee Sangprateptong, Associate Professor;

Academic year: 2013

Abstract

The purposes of this study were (1) to evaluate the input of the Living Library Project of Mooban Sahakorn 2 School; (2) to evaluate the process of the Living Library Project of Mooban Sahakorn 2 School; and (3) to evaluate the output of the Living Library Project of Mooban Sahakorn 2 School.

The research informants included 1 school administrator, 8 teachers, 1 school librarian and 160 students in Mooban Sahakorn 2 School, all of which were purposively obtained. The research instruments were 2 questionnaires and a note taking form. Research data were analyzed with the use of the frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

Research findings were as follows: (1) the input factors of the Project which comprised the information resource, the personnel, the environment and atmosphere, and the organization of activities to promote the love for reading habit were rated as being ready at the high level and passed all evaluation criteria; (2) the process factors of the Project which comprised the services of the living library; the operation of the activities to promote the love for reading habit; the supervision, monitoring, follow-up and evaluation were rated to be appropriate at the high level and passed all evaluation criteria; and (3) the output factors of the Project which comprised the participation in library activities, the regularity in the use of library services, the characteristic of the love for knowledge and learning, the students' reading skill, and the students' satisfaction passed all evaluation criteria.

Keywords: Living Library, Project evaluation, Primary education

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณดี แสงประทีปทอง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ให้ถูกต้อง สมบูรณ์ ด้วยความเอาใจใส่ และให้กำลังใจ อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย กรรมการสอบที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมทำให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คุณรัชภูมิ สมสมัย คุณศศิธร บริบูรณ์และคุณจุฑาทิพย์ อินตะ ที่กรุณา ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และให้คำแนะนำ แก่ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อนครูและนักเรียน โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ที่ให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูและนักเรียน โรงเรียนวัดห้วยแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ที่ช่วยเหลือในการทดลองใช้เครื่องมือ

ขอขอบพระคุณคุณแม่ และครอบครัวที่ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาพร้อมทั้งเพื่อนนักศึกษา แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ซึ่งเป็นกำลังใจให้กันและกันตลอดการศึกษาในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

เบญจพรรณ ดวงเด่น

สิงหาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการประเมิน.....	5
นิยามศัพท์.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
ห้องสมุดมีชีวิต.....	7
โครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2.....	33
การประเมินโครงการ.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
ผู้ให้ข้อมูล / แหล่งข้อมูล.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
กรอบแนวทางการประเมิน.....	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ตอนที่ 1 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2.....	56
ตอนที่ 2 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2.....	60
ตอนที่ 3 ผลการประเมินผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2.....	63
บทที่ 5 สรุปการประเมิน อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	69
สรุปการประเมิน.....	69
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	84
ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	85
ข หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	87
ค แผนผังการสร้างเครื่องมือ.....	89
ง เครื่องมือวิจัย.....	93
ประวัติผู้ศึกษา.....	100

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินห้องสมุดโรงเรียน หมวด 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร	22
ตารางที่ 2.2 แสดงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินห้องสมุดโรงเรียน หมวด 2 มาตรฐานด้านครู	27
ตารางที่ 2.3 แสดงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินห้องสมุดโรงเรียน หมวด 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน	30
ตารางที่ 2.4 แสดงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินห้องสมุดโรงเรียน หมวด 4 มาตรฐานด้านข้อมูลสารสนเทศ	33
ตารางที่ 3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์	47
ตารางที่ 3.2 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน	48
ตารางที่ 3.3 กรอบแนวทางการประเมิน	54
ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้าน สหกรณ์ 2 ในภาพรวม	56
ตารางที่ 4.2 ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	57
ตารางที่ 4.3 ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านบุคลากร	58
ตารางที่ 4.4 ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ	59
ตารางที่ 4.5 ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	59
ตารางที่ 4.6 กระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ในภาพรวม	60
ตารางที่ 4.7 กระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านการให้บริการของห้องสมุดมีชีวิต	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.8 กระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน.....	61
ตารางที่ 4.9 กระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านกรนิเทศ กำกับ ติดตาม.....	62
ตารางที่ 4.10 กระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านการประเมินผล.....	63
ตารางที่ 4.11 การเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2.....	63
ตารางที่ 4.12 การใช้บริการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2.....	64
ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2555.....	66
ตารางที่ 4.14 ผลการประเมินทักษะการอ่านของนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา.....	66
ตารางที่ 4.15 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2.....	67

ฉ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ห้องสมุดโรงเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญแห่งหนึ่งในโรงเรียน มีบทบาทสำคัญในการบริการการศึกษาแก่นักเรียนและครูและนักเรียน เป็นแหล่งสนับสนุนครูและนักเรียนในการสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ห้องสมุดต้องมีสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมต่อการศึกษาค้นคว้า มีหนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและผู้ใช้บริการ แต่ปัญหาที่มักพบในการให้บริการห้องสมุด คือนักเรียนเข้าใช้บริการห้องสมุดน้อย เนื่องจากขาดนิสัยรักการอ่าน จากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2554 ระบุว่าอัตราการอ่านหนังสือของคนไทยเฉลี่ยคนละ 2 - 5 เล่มต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่ลดลงเรื่อยๆ จากแต่ละปี และเมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์ที่อ่านหนังสือเฉลี่ยคนละ 50 - 60 เล่มต่อปี หรือแม้แต่เวียดนาม ที่มีอัตราการอ่าน 60 เล่มต่อปี ถือว่าคนไทยอ่านหนังสือน้อยมาก ประกอบกับการจัดสภาพแวดล้อมในห้องสมุดไม่ดึงดูดใจให้ใช้บริการ กิจกรรมที่จัดในห้องสมุดไม่น่าสนใจและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่นักเรียนไม่มีนิสัยรักการอ่านและไม่สนใจเข้าใช้บริการห้องสมุด คือนักเรียนขาดความใฝ่รู้ ขาดทักษะการคิด วิเคราะห์ ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด (วสี ภูเต็มเกียรติ 2555 ออนไลน์)

การอ่านมีความสำคัญและเป็นรากฐานของการเรียนรู้ที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับประชาชนชาวไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน แต่ส่วนใหญ่กลับละเลยการอ่าน ไม่มีนิสัยรักการอ่านเป็นพื้นฐานของชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาของประเทศในภาพรวม จนประเทศไทยต้องผลักดันการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติ มีการทุ่มเทงบประมาณในการพยายามพัฒนาให้เยาวชนไทยมีนิสัยรักการอ่านห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นแหล่งรวมวิทยากรหลักของโรงเรียนช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีส่วนในการปลูกฝัง

นิสัยรักการอ่าน และการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ห้องสมุดโรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนาให้ก้าวหน้าโดยการผสมผสาน

กับความมีชีวิตชีวา สดชื่น แจ่มใส หรือที่เรียกว่าห้องสมุดมีชีวิต มิใช่เป็นเพียงห้องสมุดที่เก็บรวบรวมหนังสือไว้ให้บริการด้านการอ่านแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องทำหนังสือให้มีชีวิตมีการจัดกิจกรรมที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา มีการจัดอาคารสถานที่ให้น่าเข้าใช้ มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับสภาพห้องสมุดของแต่ละสถานศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2549: 3)

การจัดกิจกรรมห้องสมุดมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง โดยมีรูปแบบการจัดและการกำหนดชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนในสังกัดมีห้องสมุดสำหรับให้นักเรียนได้ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดจนเสริมทักษะทางการอ่านให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามกลยุทธ์ที่ 4 ข้อที่ 4.1 ว่าด้วยการจัดระบบกระจายอำนาจไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทำได้โดยจัดโครงการ / กิจกรรมที่พัฒนางานด้านห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ โดยจัดทำเป็นโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับห้องสมุดมีชีวิต ประจำปีงบประมาณ 2549 - 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550: 13 - 15)

ปีงบประมาณ 2552 - 2553 การพัฒนาห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายห้องสมุด 3 ดี ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาห้องสมุดให้มีชีวิตแล้ว กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดนโยบายการพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งศึกษาค้นคว้าของนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนได้อย่างสมบูรณ์ โดยกำหนดแนวทางให้เป็น “ห้องสมุด 3 ดี” ที่เน้นการพัฒนาใน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หนังสือดี บรรยากาศดีและบรรณารักษ์ดี ทั้งนี้ เนื่องจากห้องสมุดในโรงเรียนเปรียบเสมือนชุมทรัพย์ทางปัญญาเป็นแหล่งรวมความรู้ต่างๆ ที่หลากหลายและห้องสมุดยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ห้องสมุดจึงเปรียบเสมือนโลกใบใหญ่แห่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งบันเทิง ประเทืองปัญญา ห้องสมุดจึงควรที่จะดำเนินการให้สนองความต้องการของผู้ใช้ บรรณารักษ์ให้การบริการอย่างเป็นมิตรกับผู้ใช้ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ทันสมัย น่าสนใจ สถานที่และบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ มีหนังสือและสื่อหลากหลายประเภทเพียงพอและตรงกับความต้องการ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2553: 3) และในจุดเน้นแผนปฏิบัติการประจำปี 2555 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องของการส่งเสริมการอ่านคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่องและมีทักษะการคิดพื้นฐาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2555: 10)

โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนานิสัยรักการอ่านและภาระหน้าที่ในการดำเนินงานห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต ได้มาตรฐาน ตามนโยบายห้องสมุด 3 ดี และความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จึงได้กำหนดโครงการห้องสมุดมีชีวิตไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 เป็นต้นมาและกำหนดเป็นโครงการต่อเนื่องถึงปัจจุบัน โดยในปีการศึกษา 2555 ได้กำหนดการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมและจำเป็นเพิ่มขึ้นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงของโครงการ อย่างเป็นระบบ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าของโครงการ และการปรับปรุง เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าการประเมินโครงการ มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินโครงการ ในการปฏิบัติงานโครงการไม่ว่าจะโดยหน่วยงานเอกชนหรือรัฐบาลประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญสาม ขั้นตอนด้วยกัน คือการวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลโครงการ ดังนั้น การบริหารโครงการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการด้านเศรษฐกิจ สังคมหรือการเมืองการปกครองก็ตาม จะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินโครงการที่เป็นระบบ และมีความเป็นปรนัย ผลประเมินจึงจะเป็นประโยชน์คุ้มค่าและเป็นที่ยอมรับ โดยสรุปการประเมินโครงการ ย่อมนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาส่วนประกอบของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดดำเนินการโครงการในแง่มุมต่างๆ อย่างทันท่วงทีในขณะที่โครงการนั้นกำลังดำเนินอยู่ ซึ่งย่อมนำไปสู่ผลสำเร็จของโครงการในที่สุด (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2528: บทนำ)

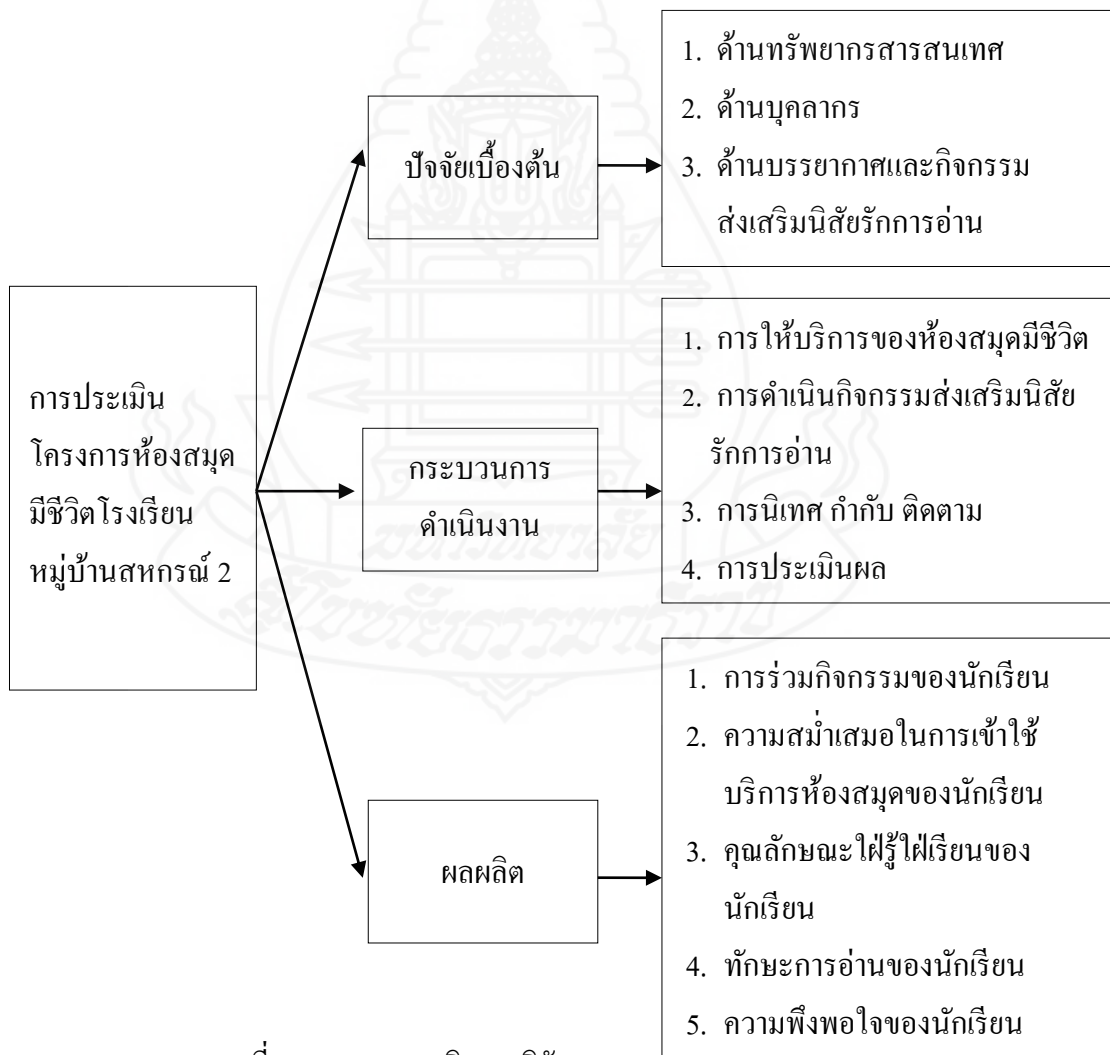
โครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เคยมีการประเมินโครงการอย่างเป็นระบบมาก่อน จึงทำให้ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องไม่มีข้อมูลที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา ทำให้โครงการห้องสมุดมีชีวิตไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ขาดการสนับสนุนที่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง ดังนั้นผู้ประเมินจึงเห็นสมควรดำเนินการประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนอย่างจริงจัง เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับการประเมินนำเสนอต่อผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและนำไปใช้ในการตัดสินใจพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
- 2.2 เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
- 2.3 เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การประเมินเชิงระบบมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ โรงเรียน หมู่บ้านสหกรณ์ 2 จำนวน 10 คน และนักเรียนโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 จำนวน 160 คน

4.2 ระยะเวลาดำเนินการ ปีการศึกษา 2555

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

4.3.1 *ปัจจัยเบื้องต้น* ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรสารสนเทศ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการจัดบรรยากาศและกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โครงการห้องสมุดมีชีวิตของ โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

4.3.2 *กระบวนการดำเนินงาน* ได้แก่ การให้บริการของห้องสมุด การดำเนิน กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การนิเทศ กำกับ ติดตามและการประเมินผล โครงการ

4.3.3 *ผลผลิต* ได้แก่ การร่วมกิจกรรมของนักเรียน ความสม่ำเสมอในการเข้าใช้ บริการห้องสมุดของนักเรียน คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน ทักษะการอ่านของนักเรียน และความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียน

5. นิยามศัพท์

5.1 *ห้องสมุดมีชีวิต* หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกในสังคม ได้ศึกษาค้นคว้า ใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีการบริการที่ ทันสมัย จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ มีสื่อทันสมัย หลากหลาย รูปแบบและมีการจัดระบบเทคโนโลยีรองรับ เพื่อการศึกษาค้นคว้า มีระบบการสืบค้นที่ทันสมัย และมีการพัฒนาก้าวหน้าหรือเติบโตต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ผสมผสานกับคามมีชีวิตชีวาสดชื่น แจ่มใส

5.2 *โครงการห้องสมุดมีชีวิต* หมายถึง โครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนหมู่บ้าน สหกรณ์ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศียงใหม่ เขต 1

5.3 *การประเมินปัจจัยเบื้องต้น* หมายถึง การประเมินความพร้อมและความเหมาะสม ของทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากร การจัดบรรยากาศและกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของ โครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

5.4 การประเมินกระบวนการดำเนินงาน หมายถึง การประเมินความเหมาะสมของการให้บริการของห้องสมุด การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การนิเทศ กำกับ ติดตามและการประเมินผล

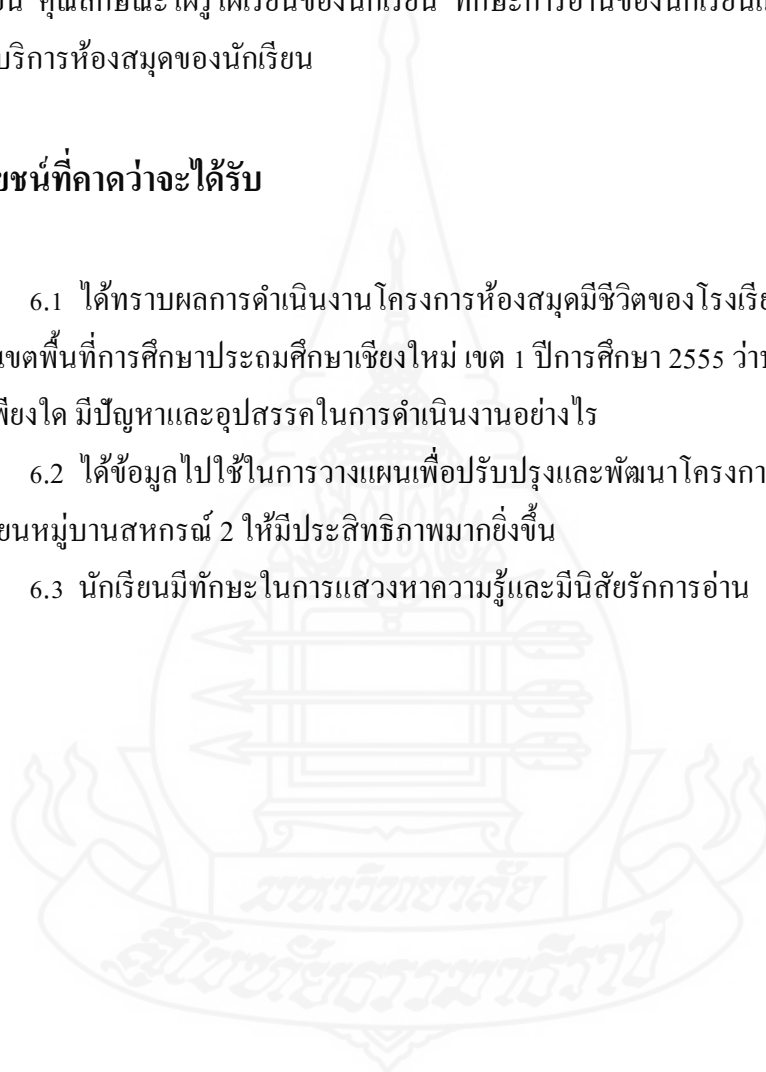
5.5 การประเมินผลผลิต หมายถึง การประเมินผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการห้องสมุดมีชีวิต ได้แก่ การร่วมกิจกรรมห้องสมุดของนักเรียน ความสม่ำเสมอในการเข้าใช้บริการห้องสมุดของนักเรียน คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน ทักษะการอ่านของนักเรียนและความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ทราบผลการดำเนินงาน โครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ปีการศึกษา 2555 ว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร

6.2 ได้ข้อมูลไปใช้ในการวางแผนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.3 นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้และมีนิสัยรักการอ่าน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการประเมินดังนี้

1. ห้องสมุดมีชีวิต
2. โครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
3. การประเมินโครงการ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ห้องสมุดมีชีวิต

1.1 ความหมายของห้องสมุดมีชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 5) ให้ความหมายของห้องสมุดมีชีวิต (Living library) ว่า หมายถึง ห้องสมุดที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศให้ทันสมัยครบถ้วน สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และสร้างนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืน สำหรับทุกเพศทุกวัยด้วยบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว มีบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มนัสปอง ศรีทอง (2549: 3) กล่าวว่า ห้องสมุดมีชีวิต หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในสังคมได้ศึกษาค้นคว้าใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันและมีการพัฒนาก้าวหน้าหรือเติบโตต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ผสมผสานกับความมีชีวิตชีวาสดชื่นแจ่มใส

น้ำทิพย์ วิภาวิน (2548: 33) กล่าวว่า ห้องสมุดมีชีวิต หมายถึง ห้องสมุดที่มีหนังสือที่ทันสมัย หลากหลายรูปแบบและมีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศรองรับเพื่อการศึกษา ค้นคว้า เพื่อมุ่งใจให้ผู้ได้รับประโยชน์จากห้องสมุดอย่างเต็มที่

สัมพันธ์ พลันสังเกต (2546: 16) กล่าวว่า ห้องสมุดที่มีชีวิตจะต้องเป็นห้องสมุดที่
 เด็กๆ เข้าไปอยู่แล้วมีความสุข มีความสนุก มีอาหารการกิน มีเครื่องเล่นที่สร้างสรรค์ เครื่องเล่นที่
 เหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัย มีหนังสือที่เปลี่ยนแปลงเสมอ มีหนังสือที่แปลกๆ ใหม่ๆ ให้เด็กๆ ได้
 ค้นคว้ามีหนังสือหลากหลายประเภทและที่แน่นอนต้องมีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตให้เด็กๆ ได้
 เรียนรู้

รามาชานدران (2546: 3) ได้ให้แนวคิดที่ ห้องสมุดมีชีวิต คือ การจัดสถานที่ให้ดู
 สวยงาม นั่งสบายเหมือนห้องรับแขกในโรงแรม มีกิจกรรมต่างๆ ที่ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้บริการ
 ทุกประเภท รวมทั้งมีการอบรม การสืบค้นข้อมูล การใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต มีเว็บไซต์ของ
 ห้องสมุดผู้ใช้บริการติดต่อได้โดยไม่มีข้อจำกัดเวลาและสถานที่

ลิตเติลและคณะ (Little, Nick and others 2010: 10-11) กล่าวว่า ห้องสมุดมีชีวิต
 หมายถึง ห้องสมุดที่คนอ่านหนังสือและหนังสือสามารถมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สิ่งสำคัญที่สุด
 คือสามารถเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิด และประสบการณ์ ด้วยความหวังว่ามุมมองและประสบการณ์
 จะทำทนายการรับรู้และส่งผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมของสังคมที่กว้างขึ้น ห้องสมุดมีชีวิต
 จึงต้องจัดหาสิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจและสร้างความแตกต่างที่แท้จริงให้กับผู้ใช้และผู้เกี่ยวข้อง
 ห้องสมุดมีชีวิต คือแนวทางใหม่ในความเสมอภาค ไม่ต้องเน้นเฉพาะเจาะจงเฉพาะคนใดคนหนึ่ง
 หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ในขณะที่ยังคงรักษาองค์ประกอบของความสนุกสนานและการปฏิสัมพันธ์ที่
 ทำให้ดึงดูดความสนใจ โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทั้งสำหรับผู้อ่านและหนังสือ การ
 ปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมาย มีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะใช้ได้อย่างหลากหลาย และมีพื้นที่ที่เหมาะสม
 สำหรับการใช้งานห้องสมุดมีชีวิต มีศักยภาพที่จะเปลี่ยนความรู้สึกของการรับรู้ และความคิดเห็น
 ทัศนคติ และพฤติกรรม เหนือสิ่งอื่นใดห้องสมุดมีชีวิต จะต้องมีความสัมพันธ์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง
 มุมมองของโลกในอนาคตด้วยเช่นเดียวกัน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า “ห้องสมุดมีชีวิต” หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุน
 ให้สมาชิกในสังคม ได้ศึกษาค้นคว้าใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข อย่างเสมอภาคเท่า
 เทียมกัน มีการบริการที่ทันสมัย จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ มีสื่อ
 ทันสมัยหลากหลายรูปแบบ และมีการจัดระบบเทคโนโลยีรองรับเพื่อการศึกษาค้นคว้า มีระบบการ
 สืบค้นที่ทันสมัยและมีการพัฒนาก้าวหน้าหรือเติบโตต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ผสมผสานกับความมี
 ชีวิตชีวา สดชื่น แจ่มใส

1.2 องค์ประกอบของห้องสมุดมีชีวิต

มนัสปอง ศรีทอง (2549: 5) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของห้องสมุดมีชีวิต ไว้ดังนี้

1. ด้านที่ตั้งควรอยู่ในบริเวณศูนย์กลางที่สัญจรไปมาได้สะดวกเข้าไปใช้บริการได้ง่าย
2. ด้านอาคารสถานที่ควรมีพื้นที่เพียงพอและเหมาะสมในการใช้งานและใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอาคารสถานที่ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้
  - 2.1 ด้านรูปแบบอาคาร ควรเป็นอาคารเอกเทศ สวยงาม โปร่งตากลมกลืนกับอาคารโดยรอบ
  - 2.2 ด้านการใช้วัสดุตกแต่ง ควรมีการตกแต่งบานประตูหน้าต่าง ส่วนหน้าห้องสมุดและส่วนการใช้งานอื่นๆ อย่างเหมาะสม ใช้พืชและสัตว์สวยงามตกแต่งอย่างเป็นธรรมชาติเป็นต้น
  - 2.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีเฟอร์นิเจอร์หลากหลายรูปแบบ มีบริเวณอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น
  - 2.4 ด้านการจัดพื้นที่ใช้สอย ควรมีพื้นที่ใช้สอย เช่น การจัดเวทีแสดง การจัดมุมต่างๆ เช่น มุมพักผ่อน มุมสนทนา มุมเด็ก มุมวัยรุ่น เป็นต้น
  - 2.5 ด้านการรักษาความสะอาด ควรมีการรักษาความสะอาดทั้งภายในอาคารและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ
3. ด้านการจัดบรรยากาศ ควรเป็นบรรยากาศที่เป็นกันเอง การเลือกใช้สีที่สดใส สบายตา เฟอร์นิเจอร์เหมาะสมกับการใช้งาน มีการแต่งบริเวณจุดต่างๆ ด้วยต้นไม้ ดอกไม้ รูปภาพ เป็นต้น ส่วนบรรยากาศด้านการเรียนรู้ นั้น ควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีจิตใจด้านการบริการ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรจัดมุมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดมุมเด็กเพื่อการเรียนรู้ของเด็กโดยเฉพาะ การจัดมุมอ่านหนังสือพิมพ์ การแบ่งพื้นที่ใช้เสียง ได้กับพื้นที่ห้ามใช้เสียงอย่างชัดเจน การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการสร้างระเบียบวินัยในห้องสมุด เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือ การพูดคุยกันในห้องสมุด เป็นต้น
4. ด้านครุภัณฑ์ ควรคำนึงถึงรูปแบบที่ทันสมัยสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า
5. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุดที่มีชีวิต จึงควรมีทรัพยากรสารสนเทศที่ครอบคลุมทุกสาขา ครอบคลุมผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม มีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีหลากหลายประเภท ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ วัสดุตีพิมพ์ และ วัสดุไม่ตีพิมพ์ มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ และอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งานได้เป็นอย่างดี

6. ด้านบุคลากร ในฐานะผู้ให้บริการถือว่าเป็นองค์ประกอบเดียวในห้องสมุดที่เป็น “สิ่งที่มีชีวิต” ดังนั้น บุคลากรจึงเป็นหน่วยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนกลไกต่างๆ ในห้องสมุดให้ดำเนินไปอย่างมีชีวิต และควรมีจิตสำนึกในการบริการ มีความเสียสละรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสร้างบรรยากาศให้ห้องสมุดมีชีวิตชีวาอยู่เสมอ

7. ด้านงบประมาณ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่จะช่วยให้การดำเนินงานทุกอย่างเป็นไปได้ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

7.1 งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัด

7.2 งบประมาณที่ห้องสมุดจัดหาเอง

8. ด้านการบริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดสามารถดำเนินการเพื่อให้มีชีวิตชีวา อาจจำแนกเป็นประเภทได้ ดังนี้

8.1 บริการพื้นฐาน อาจจำแนกออกได้ดังนี้

8.1.1 บริการก่อนนำออกให้บริการ เช่น การคัดเลือกจัดหาทรัพยากร

การจัดหมวดหมู่ การจัดทำบรรณนิวารสาร บรรณนิทัศน์ การทำกฤตภาค การทำป้ายบอกตำแหน่ง ชั้นหนังสือและป้ายแนะนำอื่นๆ เป็นต้น

8.1.2 บริการทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ บริการวัสดุอ้างอิง บริการยืม-คืน ทรัพยากร บริการสืบค้นข้อมูล บริการเผยแพร่ทรัพยากร เป็นต้น

8.2 บริการพิเศษ เช่น บริการให้คำปรึกษาส่วนบุคคล การผลิตทรัพยากร-สารสนเทศและวัสดุที่เกี่ยวข้องอื่นๆ และการบริการชุมชน เป็นต้น

8.3 กิจกรรมพิเศษ เป็นการดำเนินงานในโอกาสต่างๆ ของห้องสมุดที่สามารถดำเนินการได้ มีหลายรูปแบบ ดังนี้

8.3.1 กิจกรรมในห้องสมุด

1) กิจกรรมที่ดำเนินงานโดยห้องสมุด ซึ่งถือเป็นภารกิจของห้องสมุด เช่น การจัดสัปดาห์ห้องสมุด การจัดนิทรรศการ การออกร้านหนังสือ การจัดบรรยาย การสาธิต การอบรมและสัมมนา เป็นต้น

2) กิจกรรมที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานอื่น เป็นการขอใช้พื้นที่ภายในห้องสมุด เช่นการจัดนิทรรศการศิลปะ การประชุม การอบรมสัมมนาทางวิชาการ เป็นต้น

8.3.2 กิจกรรมนอกห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อบริการสังคม เป็นสำคัญ เช่นการให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ การจัดประชุมสัมมนา การสาธิตในชุมชน เป็นต้น

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปัตตานีเขต 1 (2550, ออนไลน์) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของห้องสมุดมีชีวิตไว้ ดังนี้

1. องค์ความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วยข้อมูลสารสนเทศ ทรัพยากร สารสนเทศและความรู้ต่างๆ ที่อยู่ในห้องสมุด ทั้งที่เป็นข้อมูลประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์และสื่อ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็วและตรงตามความต้องการได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน เวลาใด

2. สภาพแวดล้อม (Environment) ประกอบด้วย พื้นที่ของห้องสมุด มีการจัดมุมความรู้ มุมบริการและมุมกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องและเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆภายในห้องสมุดและภายนอกห้องสมุด เพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับอรรถประโยชน์ ทั้งความรู้และความจรรโลงใจ มีบรรยากาศภายในห้องสมุดที่สบาย เป็นกันเองและน่าเข้าใช้บริการ

3. เทคโนโลยี (Technology) ประกอบด้วย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ ช่วยในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว อาทิ ระบบอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล world wide web ระบบ Self-check, Inventory, Self Server & Automation เช่น การลงทะเบียนหรือ การสมัครสมาชิกผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ระบบจ่ายเงินอัตโนมัติ ระบบถ่ายเอกสารอัตโนมัติ ระบบพิมพ์ข้อมูลอัตโนมัติ

4. คน (People) ประกอบด้วยบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ให้บริการ อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และผู้ใช้บริการห้องสมุด ซึ่งบุคคลที่ทำหน้าที่สำคัญ ที่สุดคือบรรณารักษ์ เนื่องจากเป็นตัวกลางเชื่อมโยงความรู้ในห้องสมุดและผู้ใช้บริการ โดยจะต้อง เป็นผู้ที่มีความใจรักการให้บริการ มีอัธยาศัยไมตรี ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความสุขในการทำงาน

5. ระบบ (System) ประกอบด้วย การจัดระบบ ระเบียบและช่องทางใน การเข้าถึงบริการและกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุดในรูปแบบต่างๆ อาทิ การส่งเสริมการอ่าน การใช้ ระบบไร้สายในการเข้าถึงข้อมูล (Wireless Internet Area) การจัดกิจกรรมดนตรีในห้องสมุด การจัดมุม อ่าน การจัดมุมดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกมส์ต่าง ๆ เป็นสัดส่วนและเอื้ออำนวยแก่ผู้ใช้บริการ

นักวิชาการสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ได้พยายาม ตีความ คำว่า “ห้องสมุดมีชีวิต” เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยสรุปลักษณะของห้องสมุดมีชีวิต ดังต่อไปนี้ (ชลลดา พงศ์พัฒนาโยธินและคณะ 2547: 9)

1. ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนหรืออาจจัดเป็นห้องสมุดเคลื่อนที่
2. เป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้ทุกรูปแบบ
3. เป็นศูนย์รวมของการจัดกิจกรรมของชุมชน
4. มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

5. มีการให้บริการแบบออนไลน์
6. สามารถเข้าถึงข้อมูลหรือเปิดบริการตลอดเวลา
7. มีบริการสำหรับทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน
8. ผู้ใช้มีความพึงพอใจในการใช้บริการและใช้บริการอย่างมีความสุข
9. บุคลากรมีจิตสำนึกในการให้บริการและมีความรู้ทางเทคโนโลยี

สารสนเทศ

การที่จะพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนให้มีชีวิต มีองค์ประกอบมากมาย ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อาจจะไม่สามารถขับเคลื่อนได้ทุกองค์ประกอบ แต่ก็มีแนวทางในการบริหาร จัดการห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีพื้นที่จำกัดให้มีชีวิตได้ จากองค์ประกอบที่จำเป็นเพียง 2 ถึง 3 ประการ คือ มีสถานที่ที่เป็นอาคารเอกเทศ ห้องหรือมุมที่สามารถตกแต่งได้ บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา มีกิจกรรมที่มีคุณภาพให้นักเรียนได้ร่วมอย่างทั่วถึงตลอดทั้งปี ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ช่วยในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก มีทรัพยากรสารสนเทศที่ครอบคลุมทุกสาขา ครอบคลุมผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม นอกจากนี้ การมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอตามสมควรแก่ศักยภาพ ห้องสมุดนั้น ก็น่าจะเรียกได้ว่า เป็นห้องสมุดที่มีชีวิตได้อีกรูปแบบหนึ่ง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2552: 7)

1.3 รูปแบบของห้องสมุดมีชีวิต

การจัดห้องสมุดให้มีชีวิตชีวา มีการเคลื่อนไหวและมีความก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพ นั้นมีแนวทางการจัดห้องสมุดในมิติต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2549: 28 - 31) ดังนี้

1. ห้องสมุดที่เน้นมิติ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ ประสบผลสำเร็จได้ จะต้องได้รับการสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้องตามภารกิจและหน้าที่ จึงควรดำเนินการจัดสภาพอันพึงประสงค์เพื่อให้บริการที่ดีที่สุดสำหรับผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้พัฒนาศักยภาพตนเองสูงสุด โดยการดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพดังนี้

- 1.1 ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน โดยประเมินตรวจสอบตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

- 1.2 ให้บริการ สนับสนุนการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนใน 1 ชั่วโมง 1 วัน 1 สัปดาห์ 1 ภาคเรียน 1 ปีการศึกษา หรือ 1 โครงการ ตามขั้นตอนดังนี้

1.2.1 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยตนเอง ห้องสมุดควรจัดบริการแนะนำหนังสือที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และพฤติกรรม การเรียนเพื่อช่วยให้กำหนดมาตรฐานของผู้เรียนได้ครอบคลุมชัดเจน

1.2.2 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ โดยกำหนดว่า ช่วงเวลาที่ผู้เรียนทำแผน การเรียนรู้ ต้องการให้ตนเองและเพื่อนได้เรียนรู้เรื่องใดบ้าง พฤติกรรมใดที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลง ห้องสมุดควรจัดสื่อสารสนเทศที่จำเป็นในแต่ละช่วงชั้น

1.2.3 กำหนดวิธีการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยที่เหมาะสมในแต่ละ ช่วงชั้น ผู้เรียนอาจใช้การตั้งคำถาม การหาองค์ความรู้ การพิสูจน์ หรือตอบคำถามและการสรุป ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ห้องสมุดควรให้บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดเพื่อสืบค้นข้อมูล ต่างๆ

1.2.4 วางแผนการเรียนรู้ โดยกำหนดว่าในระยะเวลาใดจะเรียนรู้เรื่องนั้น อย่างไร เพื่อให้คุ้นเคยกับการวางแผน โดยทำเป็นขั้นตอนอย่างง่ายๆ

1.2.5 ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้โดยผู้เรียน

1.2.6 ประเมินผลการเรียนรู้ นักเรียนและครูร่วมประเมินผลการเรียนรู้

1.2.7 วิเคราะห์ เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด ว่าได้เรียนรู้หรือกระทำ ตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด และเปรียบเทียบกับแผนที่วางไว้

1.2.8 บันทึกผลการเรียนรู้ที่ได้เรียนรู้ในช่วงเวลาที่กำหนด

1.2.9 สรุปผลว่าเรียนรู้อะไรบ้าง ได้ฝึกปฏิบัติ ได้เปลี่ยนพฤติกรรมอย่างไร เป็นการสรุปผลการเรียนรู้ทั้งหมด

2. ห้องสมุดที่เน้นมิติ “ภูมิปัญญาไทย” มีแนวคิดว่าห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่ง การเรียนรู้ที่ช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนางานและอาชีพ ตลอดจนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ห้องสมุดต้องรวบรวม อนุรักษ์ และให้บริการภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ต้องให้ความรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเรื่อง ต่างๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.2 ต้องรวบรวมสื่อทุกรูปแบบ ที่ให้ข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สังคมไทย วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาจัดนิทรรศการตามโอกาส

2.3 จัดกิจกรรมให้ความรู้และเผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น จัด บรรยาย อภิปราย นิทรรศการ การสาธิต ทักษะศึกษา โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากร

2.4 รวบรวมองค์ความรู้ที่ยังไม่ได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร จัดเก็บอย่างเป็นระบบและให้บริการ

2.5 พัฒนางานเทคนิคในการให้เลขหมวดหมู่ และทำรายการให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระทางภูมิปัญญาไทย

3. ห้องสมุดที่เน้นมิติ “สะดวกใช้” ในรูปของห้องสมุดอัตโนมัติและห้องสมุดดิจิทัล

3.1 ห้องสมุดอัตโนมัติ โดยนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการดำเนินงานห้องสมุดในส่วนงานบริหารงานเทคนิค และงานบริการ

3.2 ห้องสมุดดิจิทัล โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสืบค้นข้อมูลจากซีดีรอมหรือจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E - Book)

4. ห้องสมุดที่เน้นมิติ “สุนทรียภาพ” สุนทรียภาพเป็นสิ่งที่จะทำให้คนเป็นคนที่มีสมบูรณ์ ทำให้คนเกิดความซาบซึ้ง มองเห็นคุณค่าของความคิดงาม มีจิตใจสงบ มีสมาธิ มีจินตนาการ สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาสุนทรียภาพมีวิธีการ ดังนี้

4.1 พัฒนาสุนทรียภาพด้วยการเลียนแบบ โดยใช้ทฤษฎีความเหมือนคือ “ต้นแบบ” ให้มีการลอกเลียนแบบและการกระทำซ้ำ โดยการเรียนรู้จากการได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัสและอาศัยการเลียนแบบ ห้องสมุดจึงควรจัดหาสื่อที่สามารถเป็นแบบที่ดี จัดกิจกรรมที่ได้ทำซ้ำ เช่น ฟังแล้วฟังอีก อ่านแล้วอ่านอีก พูดแล้วพูดอีก เขียนแล้วเขียนอีก เปิดโอกาสให้กระทำซ้ำจนเกิดความประทับใจและนำไปเป็นแบบอย่าง

4.2 พัฒนาสุนทรียภาพด้วยการค้นหาสิ่งใหม่ โดยใช้ทฤษฎีความแตกต่าง เพื่อความตื่นเต้นและมีชีวิตชีวา เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์หรือสมัยนิยม แต่งเติมความเป็นตนเองลงไปในงาน เป็นการแสวงหาทิศทางใหม่ให้กับตนเอง ห้องสมุดจึงต้องช่วยเปิดโลกทัศน์ของนักเรียนให้มีโอกาสเรียนรู้ในวงกว้างจากสารสนเทศที่หลากหลาย และร่วมกิจกรรมประกวดต่างๆ

4.3 พัฒนาสุนทรียภาพโดยการสร้างจินตนาการ โดยใช้ทฤษฎีความเป็นตนเอง ผู้เรียนได้ค้นพบตนเองว่ามีความถนัด ความสามารถในเรื่องใด จึงได้ปฏิบัติจนเกิดเป็นเอกลักษณ์ ผู้เรียนจะปฏิบัติงานอย่างมีความสุขตามจินตนาการ ห้องสมุดจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการแสดงผลงานที่เกิดขึ้นจากความคิดและจินตนาการของตนเอง ในลักษณะการจัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน การเผยแพร่ผลงานและการมอบรางวัล ดังนั้น รูปแบบของห้องสมุดจะเป็นไปตามสภาพของห้องสมุดแต่ละแห่ง เพราะมีความพร้อมแตกต่างกันในการพัฒนาห้องสมุดเดิมให้กลายเป็นห้องสมุดมีชีวิต เพื่อให้ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจและผู้ใช้บริการมีความสุข

5. การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้และสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก จะต้องพิจารณาตามกำลังความสามารถของห้องสมุดตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายในการพัฒนาห้องสมุดทุกแห่งให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตในลักษณะ 3 ดี คือ หนังสือดี บรรยากาศดี บรรณารักษ์และกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านดี เพื่อพัฒนานิสัยของเด็กและเยาวชน ให้มีนิสัยรักการอ่านได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาไทยทัดเทียมกับนานาชาติ เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงร่วมมือกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ซึ่งได้เคยมีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนมาตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2551 โดยจัดทำโครงการ “พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน” ซึ่งได้ดำเนินการแล้วเสร็จไปแล้ว 4 รุ่น จำนวน 138 โรงเรียนใน 77 จังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา ขยายแนวคิดแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ (TK park) หรือห้องสมุดมีชีวิตสู่โรงเรียน และเพื่อเป็นแบบอย่างและแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต โดยกระตุ้นให้โรงเรียน และชุมชนเห็นความสำคัญของห้องสมุดมีชีวิตในโรงเรียนในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ปลูกฝังส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2552: 2)

นอกจากนี้ ห้องสมุดมีชีวิตยังมีรูปแบบอื่นๆ ที่แตกต่างกันออกไป เช่น ห้องสมุดสวน เป็นห้องสมุดที่ผู้ใช้สามารถศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพืช ผัก ผลไม้ หรือต้นไม้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการเพาะพันธุ์ การเจริญเติบโต การดำรงชีวิต ฯลฯ ของสิ่งเหล่านั้น โดยการเรียนรู้จากของจริง หรือห้องสมุดสุขภาพ ที่ผู้ใช้สามารถค้นหาและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การศึกษาเรื่องยา การแพทย์ การตรวจสอบยา หรือสอบถามปัญหาสุขภาพได้แบบออนไลน์ และสามารถศึกษาได้ทุกที่ ทุกเวลา

1.4 จุดมุ่งหมายของห้องสมุด

ห้องสมุดแต่ละแห่งจะมีจุดมุ่งหมายเฉพาะด้านตามจุดเน้นการใช้งานของหน่วยงานองค์กรเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการแต่ละแห่ง ซึ่งในส่วนของห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายสรุปได้ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสามารถสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนครูและชุมชนได้
2. เพื่อจัดหาวัสดุสารนิเทศทุกชนิดเข้ามาและจัดระบบบริการอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านต่างๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล

3. เพื่อกระตุ้นและชี้นำผู้เรียนให้เกิดความสนใจในการอ่านและพบกับความสนุกสนานในการอ่าน จนพัฒนาการอ่านของตนถึงขั้นสามารถอ่านได้อย่างซาบซึ้ง วิเคราะห์ วิวิจารณ์ สารคดี บทความ ข่าวสารได้ และสามารถสังเคราะห์นำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียน ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

4. เพื่อจัดประสบการณ์การใช้ห้องสมุดให้แก่ักเรียน อันจะเป็นการพัฒนาความสนใจและสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

5. เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนให้มีทักษะในการใช้วัสดุสารนิเทศประเภทต่าง ๆ

6. เพื่อนำผู้เรียนให้รู้จักกับการใช้ห้องสมุดในโรงเรียนในเบื้องต้น ก่อนจะก้าวไปสู่การใช้ห้องสมุดอื่นๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ฯลฯ เพื่อศึกษาค้นคว้าขั้นสูงต่อไป

7. เพื่อร่วมมือกับครูและผู้บริหารโรงเรียน ในการพัฒนาอาชีพของผู้ร่วมงาน คือ ห้องสมุดจะต้องบริการแก่ครูด้วย เพื่อให้ครูสามารถใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าเพื่อประสิทธิภาพในการสอน

8. เพื่อร่วมมือกับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอื่นและห้องสมุดประชาชน

1.5 ขอบข่ายงานห้องสมุดโรงเรียน

ขอบข่ายงานห้องสมุดโรงเรียนมีดังนี้

1. งานบริหารห้องสมุด ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผนและดำเนินการในเรื่องอาคารสถานที่ งานจัดหาครุภัณฑ์ งานจัดหาวัสดุสารนิเทศ งานบุคคล งานการเงิน งานประชาสัมพันธ์ งานธุรการ งานสารบรรณ งานสถิติ งานจัดทำบันทึกและรายงาน

2. งานเทคนิคห้องสมุด เริ่มตั้งแต่การสำรวจหนังสือสิ่งพิมพ์ต่างๆ และโสตทัศนวัสดุ การเลือก และการจัดหาวัสดุสารนิเทศ การเตรียมหนังสือเพื่อให้บริการ การจัดหมวดหมู่หนังสือ การทำบัตรรายการหนังสือ การจัดหนังสือชั้นชั้น การทำครรชนีวารสาร การทำบรรณานุกรม การทำบรรณนิทัศน์ การทำกฤตภาค การจัดจุดสาร การระวางรักษาหนังสือ การสำรวจและจำหน่ายหนังสือ

3. งานบริการห้องสมุด เริ่มตั้งแต่การจัดองค์ประกอบสำคัญของบริการที่ดี กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้บริการสำหรับกลุ่มเป้าหมาย (ผู้เรียน/ครู/ชุมชน) งานบริการพื้นฐานของห้องสมุด (ให้อ่านและให้ยืมโดยเสรี/ตอบคำถามและช่วยค้นคว้า/แนะนำและช่วยเหลือในการอ่าน)

4. งานกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ เช่น การแสดงหุ่น การแสดงละคร การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การโต้วาที การจัดนิทรรศการ เกมทายปัญหา

จากหนังสือ การประกวดคำขวัญและเรียงความ ประกวดเล่านิทาน การประกวดวาดภาพระบายสี การประกวดร้องเพลง

1.6 การบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียน

กรุณา พยัคฆชนม์ (2546: 5-16) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียน เพื่อสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการปฏิรูปการศึกษาว่า จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการและการดำเนินงาน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนบทบาทและภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์ เพื่อสามารถนำห้องสมุดโรงเรียนสู่การเป็นแหล่งวิทยาการหรือศูนย์การเรียนรู้ที่แท้จริง ซึ่งแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนมีข้อควรพิจารณาดังนี้

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย พันธกิจ วัตถุประสงค์ แผนงาน โครงการ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ที่ตอบสนองต่อสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 หน่วยงาน สถาบันที่สังกัด รวมทั้งของห้องสมุดเอง

โดยทั่วไปห้องสมุดโรงเรียนมีหน้าที่ส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร มุ่งให้นักเรียนรู้จักใช้ประโยชน์จากห้องสมุดและแหล่งวิทยาการต่างๆ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อบริการแก่นักเรียน ครู อาจารย์และชุมชน เป็นแหล่งวิทยาการที่สนับสนุนการเรียนการสอน ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ตลอดจนมีทักษะในการใช้วัสดุสารสนเทศ โดยมีบรรณารักษ์รับผิดชอบการบริหารจัดการและดำเนินงานบริการ ดังนั้น กิจกรรมต่างๆ จึงควรมุ่งตอบสนองบทบาทหน้าที่ของห้องสมุดและแนวคิดหลักที่สะท้อนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และควรมีการประชาสัมพันธ์กิจการห้องสมุดอย่างกว้างขวาง

2. การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย ในภาวะการณ์ที่ห้องสมุดโรงเรียนทุกแห่งประสบปัญหาข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ แต่ความต้องการของผู้ใช้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ของห้องสมุด ที่จะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น ไม่มีห้องสมุดใดจะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ทั้งหมด หรือสะสมทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้ใช้ต้องการ ขณะเดียวกันห้องสมุดก็ไม่ใช่แหล่งวิทยาการเดียวในโรงเรียน แต่มีแหล่งวิทยาการอื่นๆ ในโรงเรียนที่นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง หลากหลาย เช่น พิพิธภัณฑ์ หอประวัติ หอศิลป์ อุทยานการศึกษา อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ สหกรณ์ ศูนย์สื่อการศึกษา ศูนย์คอมพิวเตอร์ ศูนย์กีฬาันทนาการ ฯลฯ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้จากทั่วโลก นอกจากนี้ยังมีแหล่งวิทยาการอื่นๆ ในท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนและครู เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ บริษัทเอกชน สื่อมวลชน บุคคล โดยการสัมผัสได้ด้วย

ประสบการณ์ตรง การเยี่ยมชม ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพของการบริการแก่ครูและนักเรียนอันเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการห้องสมุด โรงเรียนควรดำเนินการสร้างความร่วมมือระหว่างแหล่งวิทยาการต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยห้องสมุดโรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางของเครือข่ายความร่วมมือของแหล่งวิทยาการในโรงเรียน ส่วนภายนอกโรงเรียนควรมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนหรือห้องสมุดประเภทอื่นๆ ในท้องถิ่น ความร่วมมือนี้ ยังควรพิจารณาถึงความร่วมมือกับครู อาจารย์ ผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้มีการสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุดอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เป็นไปตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการบริหารจัดการโดยการสร้างความร่วมมือและมีส่วนร่วม

3. การบริหารในรูปคณะกรรมการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา โดยแนวคิดนี้เช่นเดียวกัน รวมทั้งในมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2533 และมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้เสนอแนวทางการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดย “ห้องสมุด ควรมีคณะกรรมการห้องสมุด ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานห้องสมุด โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นที่ปรึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเป็นประธาน หัวหน้ากลุ่มวิชาทุกกลุ่มเป็นกรรมการ บรรณารักษ์เป็นกรรมการและเลขานุการ” อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนได้ประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2533 และปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนขยายแนวคิดแหล่งวิทยาการในโรงเรียนกว้างขวางขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการแนวใหม่ คณะกรรมการห้องสมุดโรงเรียนจึงควรครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องกับแหล่งวิทยาการอื่นๆ ในโรงเรียนรวมทั้งชุมชนด้วย หรือบางแห่งอาจใช้คณะกรรมการสถานศึกษารับผิดชอบการกำหนดนโยบาย วางแผนและกำหนดแหล่งวิทยาการด้วย

4. การประกันคุณภาพและมาตรฐาน เรื่องการประกันคุณภาพและมาตรฐานได้รับความสำคัญและความสนใจจากผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ ที่ใช้เป็นดัชนีการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขณะเดียวกันการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนควรมีการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุด อีกทั้งควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5. การบริหารบุคคลห้องสมุด โรงเรียนยังมีปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากร บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต้องทำงานหลายหน้าที่ หลายแห่งมีบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษา บรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์โดยตรง แต่หลายแห่งยังไม่มี ดังนั้น จึงต้องสรรหาบุคคล

เพื่อมาทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุด โดยอาจเป็นผู้ได้รับการอบรมวิชาห้องสมุดหลักสูตรระยะสั้น แนวทางแก้ไขปัญหาคือการจัดให้มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด การจัดชุมนุมหรือชมรมห้องสมุด ซึ่งนอกจากจะได้ผู้มาช่วยงานทั่วไปของห้องสมุดแล้ว ยังได้สอนงานให้นักเรียนด้วย

6. การประยุกต์เทคโนโลยีกับงานห้องสมุด เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง เช่น โครงการ “School net” เครือข่ายโรงเรียนไทย โดยห้องสมุดควรเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการบริการ

7. การจัดหาอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ห้องสมุด ห้องสมุดโรงเรียนควรตั้งอยู่ในสถานที่อันเป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็อาคารเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของอาคารเรียน และควรได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสม ถ้าอยู่ในอาคารเรียนควรอยู่ในชั้นล่าง หรือไม่เกินชั้นที่สองของอาคารและมีทางออกเพียงทางเดียว นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงความสะอาด สบายงาม แสงสว่างเหมาะสม มีการจัดพื้นที่บริการครุภัณฑ์เหมาะสม อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการใช้บริการสื่อการศึกษาประเภทต่างๆ

8. การบริหารงบประมาณของห้องสมุด โรงเรียนมีแหล่งที่มาจากเงินงบประมาณ เงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาคและเงินรายได้จากการจัดกิจกรรมห้องสมุด บรรณารักษ์จะต้องวางแผนการบริหารงบประมาณ ซึ่งโดยทั่วไปมีจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีการหารายได้หรือวัสดุสารนิเทศ รวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์อันดี และมีความร่วมมือกับแหล่งต่างๆ

ปัญญา สุขแสน (2547: 34 - 35) กล่าวว่า การบริหารงานห้องสมุดให้เป็ห้องสมุดมีชีวิตจะมีเป้าหมายหลักที่เน้นคุณภาพของการบริการสารสนเทศทุกชนิด และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ คุณภาพของการบริการ หมายถึง ลักษณะหรือคุณสมบัติโดยรวมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับข้อกำหนด หรือความคาดหวัง หรือความต้องการของผู้ใช้บริการ อันจะนำมาซึ่งความรู้สึกพึงพอใจทุกครั้งที่ใช้บริการ ดังนั้น บริการสารสนเทศที่มีคุณภาพ จึงควรมีลักษณะสอดคล้องกับคำจำกัดความดังกล่าว ดังนี้

1. เป็นการบริการที่มีรูปแบบตรงกับความคาดหวังของผู้ใช้
2. เป็นการบริการที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้
3. เป็นการบริการที่สามารถบำบัดความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ได้ในระดับที่ทำให้ผู้ใช้รู้สึกพึงพอใจและประทับใจ

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2543: 6) กล่าวว่า สารสนเทศที่ควรจัดบริการให้มีคุณภาพ หมายถึง ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ที่ผ่านกระบวนการประมวลผล มีการถ่ายทอดและการบันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ รายงาน โสตทัศนวัสดุ เทป คอมพิวเตอร์ ตลอดจนถ่ายทอดในรูปแบบอื่นๆ เช่น คำพูด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ให้ผู้รับสารได้ทราบ ฉะนั้นเมื่อพิจารณาสารสนเทศนั้นในด้านเนื้อหาสารสนเทศ ถือว่าเป็นผลผลิตทางปัญญาของมนุษย์สาขาวิชาใด เรื่องใด ปรากฏในรูปแบบใด ภาษาใดก็ได้ ส่วนการประมวลผล หมายถึงวิธีที่ใช้ในการผลิต การส่ง การจัดเก็บ การถ่ายทอดหรือเผยแพร่เนื้อหาของสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ (2546: 19-26) กล่าวว่า การบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิตหรือห้องสมุดให้มีคุณภาพนั้นมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพการศึกษา สำหรับประเทศไทย ตัวชี้วัดในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในเรื่องห้องสมุดจะอยู่ในมาตรฐานสนับสนุนการเรียนรู้ ถึงแม้จะเป็นมาตรฐานเชิงปริมาณ แต่ก็จะทำให้เห็นได้ว่า การดำเนินงานของห้องสมุดนั้นมีผลกระทบต่อคุณภาพของแต่ละโรงเรียน สำหรับต่างประเทศ เช่น ในประเทศออสเตรเลีย ได้เสนอรายงานที่เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของห้องสมุดในโครงสร้างพื้นฐานด้านการสอน โดยกล่าวว่า ห้องสมุดเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของอุดมศึกษาในกระบวนการเรียนการสอน การบริการต่างๆ เช่น บริการห้องสมุด บริการด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

1.7 บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

จากการปรับเปลี่ยนบทบาทของห้องสมุดโรงเรียนในฐานะที่เป็นแหล่งวิทยากรสำคัญ เป็นเครือข่ายและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของครู นักเรียนและชุมชน เป็นผลให้บรรณารักษ์มีบทบาทที่เด่นชัดในด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน บรรณารักษ์จึงควรเน้นบทบาทดังนี้ (จินดารัตน์ เบอร์ดันท์ 2543: 23-25)

1. การร่วมวางแผนการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน เนื่องจาก ความพอเพียงของสื่อการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นปัจจัยรองรับความพร้อมและการเตรียมความพร้อมในการเปิดสอนหลักสูตรต่างๆ และการประกันคุณภาพหลักสูตรการเรียนการสอน

2. การส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอนในหลักสูตร การปฏิรูปแนวทางการจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ครูปรับเปลี่ยนวิธีการสอนจากการเป็นผู้บอกเนื้อหา มาเป็นผู้ส่งเสริม เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียน เกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ บรรณารักษ์ในฐานะที่เป็นผู้รู้แหล่งข้อมูล แหล่งวิทยากร ควรมี

บทบาทในการสนับสนุนสื่อการศึกษา ซึ่งแนะแหล่งวิทยาการ อันจะทำให้เกิดการบูรณาการกับเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้

3. การปลูกฝังและสร้างนิสัยรักการอ่าน นิสัยรักการอ่าน ควรเริ่มต้นปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กโดยครอบครัวและโรงเรียน โรงเรียนถือว่ามียุทธศาสตร์สำคัญ ในบริบทโรงเรียนควรเป็นความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับบรรณารักษ์ ครูผู้สอนควรใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นให้เด็กค้นคว้าหาความรู้ความเพลิดเพลินจากการอ่าน ขณะเดียวกัน บรรณารักษ์ควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้าหาความรู้ตามความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย แต่ละวัย แต่ละระดับชั้น

4. การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ โดยกายภาพของห้องสมุด การจัดสถานที่ ครุภัณฑ์ การเป็นที่รวมของสื่อการศึกษาและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่หลากหลาย การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ เป็นแหล่งกระจายและเผยแพร่ความรู้ อันจะนำไปสู่การร่วมสร้างสังคมการเรียนรู้และสังคมความรู้

5. การสอนความรู้ ทักษะสารสนเทศความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิธีการเรียน วิธีการแสวงหาความรู้มีความสำคัญยิ่ง เพราะการศึกษา คือการแสวงหาข้อมูลข่าวสารความรู้ บทบาทของบรรณารักษ์ คือการสอน ทั้งเป็นทางการ เช่น การสอนวิชาการในห้องสมุด การศึกษาค้นคว้าและเขียนรายงาน หรือกิจกรรมห้องสมุด และการสอนอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การปฐมนิเทศ การตอบคำถาม หรือการสอนเป็นรายบุคคล การจัดทำคู่มือการค้นคว้า เป็นต้น ความรู้และทักษะสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญอันจะส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการศึกษาตลอดชีวิต

6. การวิจัยและพัฒนา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา บรรณารักษ์มีบทบาททั้งในฐานะผู้ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูและนักเรียน และผู้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาด้วยตนเอง โดยเฉพาะการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยห้องสมุดเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ ซึ่งต้องการการวิจัยและพัฒนาอย่างกว้างขวาง และมีระบบเพื่อนำผลมาปรับปรุง พัฒนางาน

จะเห็นได้ว่า ห้องสมุดมีชีวิต เป็นมิติใหม่ของการส่งเสริมการอ่าน การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ในบทบาทของสถาบันการศึกษาที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด จึงต้องพัฒนารูปแบบการดำเนินการห้องสมุดให้มีชีวิตชีวา โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุด คือนักเรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.8 มาตรฐาน ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินและแนวทางการให้คะแนนมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 4 หมวด คือหมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน และหมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ กำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ คุณภาพระดับพอใช้ มีคะแนนน้อยกว่า 70 คุณภาพระดับดี มีคะแนน 71-85 คะแนน คุณภาพระดับดีเยี่ยม มีคะแนนมากกว่า 85 คะแนน โดยมีรายละเอียดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 26-52)

ตารางที่ 2.1 แสดงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินห้องสมุดโรงเรียนหมวด 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมี ความสามารถใน การบริหารจัดการ	1.1 ผู้บริหารจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ตามความเหมาะสม 1.1.1 มีห้องสมุดไว้บริการ นักเรียน ครู 1.1.2 ห้องสมุดตั้งอยู่ใน ตำแหน่งที่เหมาะสมมีสภาพดี และให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการ เรียนรู้	แนวทางการให้คะแนน - มีห้องสมุด 1 ห้องเรียนได้ 1 คะแนน - มีห้องสมุด 2 ห้องเรียนได้ 2 คะแนน - มีห้องสมุด 3 ห้องเรียนขึ้นไปหรือ เป็นอาคารเอกเทศได้ 3 คะแนน แนวทางการให้คะแนน ลักษณะต่อไปนีให้ข้อละ 1 คะแนน 1) สะดวกต่อการเข้าไปใช้บริการ 2) มีสภาพดี 3) มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เกณฑ์การประเมิน ข้อ 1.1.1-1.1.2 ได้ 1 คะแนน ผ่านระดับ พอใช้ ได้ 2 คะแนน ผ่านระดับ ดี ได้ 3 คะแนนผ่านระดับ ดีมาก

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
	1.1.3 มีการจัดวัสดุ ครุภัณฑ์ทรัพยากรสารสนเทศที่ เพียงพอและเหมาะสม	แนวทางการให้คะแนน มีลักษณะต่อไปนี้ให้ข้อละ 1 คะแนน 1) มีวัสดุครุภัณฑ์เพียงพอ 2) มีวัสดุครุภัณฑ์เหมาะสมกับวัยนักเรียน 3) มีทรัพยากรสารสนเทศที่เพียงพอ 4) มีทรัพยากรสารสนเทศเหมาะสม เกณฑ์การประเมิน ได้ 1 คะแนน ผ่านระดับ พอใช้ ได้ 2 คะแนน ผ่านระดับ ดี ได้ 3 คะแนนผ่านระดับ ดีมาก
	1.2 ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายแผนงาน การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	แนวทางการให้คะแนน มี 1 ข้อได้ 1 คะแนน
	1.2.1 มีแผนการพัฒนาห้องสมุดไว้ใน แผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร	มี 2 ข้อได้ 2 คะแนน มีครบทุกข้อได้ 3
	1.2.2 มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุด เพื่อการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้	คะแนน เกณฑ์การประเมิน ได้ 1 คะแนน ผ่าน
	1.2.3 มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุด เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน	ระดับ พอใช้ ได้ 2 คะแนน ผ่าน ระดับ ดี ได้ 3 คะแนนผ่าน ระดับ ดีมาก

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
	1.3 ผู้บริหารจัดให้มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน	แนวทางการให้คะแนน
	1.3.1 มีการกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารงานห้องสมุดและคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	มี 1 ข้อได้ 1 คะแนน มี 2-3 ข้อได้ 2 คะแนน มีครบทุกข้อได้ 3
	1.3.2 มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามโครงสร้างและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่	คะแนน เกณฑ์การประเมิน ได้ 1 คะแนน ผ่าน
	1.3.3 มีการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่คณะกรรมการเพื่อการบริหารงานห้องสมุด	ระดับ พอใช้ ได้ 2 คะแนน ผ่าน
	1.3.4 มีการแต่งตั้งครูทำหน้าที่บรรณารักษ์เป็นคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ	ระดับ ดี ได้ 3 คะแนนผ่าน ระดับ ดีมาก
	1.4 ผู้บริหารจัดให้มีครูทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	แนวทางการให้คะแนน มี 1 ข้อได้ 1 คะแนน
	1.4.1 มีการแต่งตั้ง/มอบหมายครูให้ทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	มี 2-3 ข้อได้ 2 คะแนน มีครบทุกข้อได้ 3 คะแนน
	1.4.2 มีการเสริมแรงสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	เกณฑ์การประเมิน ได้ 1 คะแนน ผ่านระดับ พอใช้ ได้ 2 คะแนน ผ่านระดับ ดี
	1.4.3 มีการส่งเสริมสนับสนุน และสร้างโอกาสให้บุคลากรที่ทำงานห้องสมุดโรงเรียนได้รับการพัฒนา	ได้ 3 คะแนนผ่านระดับ ดีมาก

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
	1.5 ผู้บริหารจัดการงบประมาณสำหรับพัฒนาห้องสมุด 1.5.1 มีการจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุด	แนวทางการให้คะแนน 1) จัดสรรงบประมาณประจำปีร้อยละสิบของเงินอุดหนุนได้ 1 คะแนน 2) จัดสรรงบประมาณประจำปีร้อยละยี่สิบของเงินอุดหนุนได้ 2 คะแนน 3) จัดสรรงบประมาณประจำปีมากกว่าร้อยละยี่สิบของเงินอุดหนุนได้ 3 คะแนน
	1.6 ผู้บริหารนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน 1.6.1 มีแผนการนิเทศงานห้องสมุด 1.6.2 มีการนิเทศติดตามและประเมินผล 1.6.3 มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้อง 1.6.4 มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา	แนวทางการให้คะแนน มีลักษณะตามตัวบ่งชี้ให้ข้อละ 1 คะแนน เกณฑ์การประเมิน ได้ 1 คะแนน ผ่านระดับพอใช้ ได้ 2 คะแนน ผ่านระดับ ดี ได้ 3-4 คะแนนผ่านระดับดีมาก

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริม ความสัมพันธ์ และความร่วมมือ กับชุมชนในการ พัฒนาห้องสมุด	2.1 ผู้บริหารจัดให้ชุมชนมาใช้บริการ ห้องสมุดในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง 2.2 ผู้บริหารจัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาห้องสมุดโรงเรียน 2.3 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็น กรรมการงานห้องสมุด 2.4 ผู้บริหารสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและ องค์กรอื่นๆเพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน	แนวทางการให้คะแนน มีลักษณะตามตัวบ่งชี้ ให้ข้อละ 1 คะแนน เกณฑ์การประเมิน ได้ 1 คะแนน ผ่านระดับ พอใช้ ได้ 2 คะแนน ผ่านระดับ ดี ได้ 3-4 คะแนนผ่านระดับ ดีมาก
มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารเป็น แบบอย่างในการ พัฒนาตนเอง	3.1 ผู้บริหารเข้ารับการอบรมสัมมนาศึกษาดู งานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้าน ห้องสมุดอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 3.2 ผู้บริหารใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน 3.3 ผู้บริหารมีนิสัยรักการอ่าน	แนวทางการให้คะแนน มีลักษณะตามตัวบ่งชี้ ให้ข้อละ 1 คะแนน

ตารางที่ 2.2 แสดงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินห้องสมุดโรงเรียนหมวด 2
มาตรฐานด้านครู

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
มาตรฐานที่ 1 ครูบรรณารักษ์ มีความสามารถ ในการดำเนินงาน ห้องสมุด	1.1 ครูบรรณารักษ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ การพัฒนางานห้องสมุดโรงเรียน	แนวทางการให้คะแนน มีลักษณะตามตัวบ่งชี้
	1.2 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำแผนงาน พัฒนา ห้องสมุดที่กำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ชัดเจน	ให้ข้อละ 1 คะแนน เกณฑ์การประเมิน
	1.3 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ ห้องสมุดที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน	ได้ 4 คะแนนระดับ พอใช้
	1.4 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำโครงสร้าง การปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน	ได้ 5-6 คะแนนระดับ ดี ได้ 7 คะแนนระดับ
	1.5 ครูบรรณารักษ์มีการจัดสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	ดีมาก
	1.6 ครูบรรณารักษ์มีการประเมินผลการดำเนินงาน	
	1.7 ครูบรรณารักษ์มีการนำผลการประเมินมาใช้ ในการพัฒนางานห้องสมุด	
มาตรฐานที่ 2 ครูบรรณารักษ์ มีความสามารถ ในการปฏิบัติงาน เทคนิค	2.1 ครูบรรณารักษ์จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มี เนื้อหาสอดคล้องการเรียนการสอนตามหลักสูตร	แนวทางการให้คะแนน มีลักษณะตามตัวบ่งชี้
	2.2 ครูบรรณารักษ์จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศ ที่ มีเนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ	ให้ข้อละ 1 คะแนน เกณฑ์การประเมิน
	2.3 ครูบรรณารักษ์มีการจัดหมวดหมู่และทำ บัตรรายการ (ด้วยฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์)	ได้ 4 คะแนนระดับ พอใช้
	2.4 ครูบรรณารักษ์มีการปฏิบัติงานเทคนิค	ได้ 5-6 คะแนนระดับ ดี
	2.5 ครูบรรณารักษ์ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและ สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศอย่างเหมาะสม	ได้ 7 คะแนนระดับ ดีมาก
	2.6 ครูบรรณารักษ์ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและ สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้สะดวก	
	2.7 ครูบรรณารักษ์มีการสำรวจและบำรุงรักษา ทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้	

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
มาตรฐานที่ 3 ครูบรรณารักษ์ มีความสามารถ ในการให้บริการ	3.1 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำระเบียบการใช้ ห้องสมุดโรงเรียน 3.2 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำตารางการใช้ ห้องสมุดที่ชัดเจน 3.3 ครูบรรณารักษ์มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด 3.4 ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการการอ่าน 3.5 ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการยืม-คืน 3.6 ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการตอบคำถาม 3.7 ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการเชิงรุก 3.8 ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่อ อิเล็กทรอนิกส์	แนวทางการให้คะแนน มีลักษณะตามตัวบ่งชี้ ให้ข้อละ 1 คะแนน เกณฑ์การประเมิน ได้ 3 คะแนน ระดับ พอใช้ ได้ 4-6 คะแนน ระดับ ดี ได้ 7-8 คะแนน ระดับ ดีมาก
มาตรฐานที่ 4 ครูบรรณารักษ์ มีความสามารถ ในการจัด กิจกรรม	4.1 ครูบรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ 4.2 ครูบรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัย รักการอ่านอย่างหลากหลาย 4.3 ครูบรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัย รักการอ่านอย่างต่อเนื่อง	แนวทางการให้คะแนน ข้อ ข้อ 4-5 มีลักษณะตามตัวบ่งชี้ ให้ข้อละ 1 คะแนน
มาตรฐานที่ 5 ครูบรรณารักษ์ มีการพัฒนา ตนเอง อย่างต่อเนื่อง	5.1 ครูบรรณารักษ์มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการอ่าน 5.2 ครูบรรณารักษ์เข้ารับการอบรมสัมมนาศึกษาดู งานอย่างต่อเนื่อง 5.3 ครูบรรณารักษ์เป็นสมาชิกสมาคมและหรือ ชมรมวิชาชีพที่เกี่ยวกับห้องสมุด 5.4 ครูบรรณารักษ์มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้	เกณฑ์การประเมิน ข้อ 4-5 ได้ 1 คะแนนระดับ พอใช้ ได้ 2 คะแนนระดับ ดี ได้ 3 คะแนนระดับ ดีมาก

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
มาตรฐานที่ 6 ครูผู้สอนมีการใช้ ห้องสมุดเพื่อ การเรียนการสอน	6.1 ครูผู้สอนมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ บูรณาการ การใช้ห้องสมุดในสาระ การเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ	แนวทางการให้คะแนน - ครูร้อยละ 70-80 ปฏิบัติได้ ได้ร้อยละ 1 คะแนน
	6.2 ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการเสนอ หรือคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ	- ครูร้อยละ 81-90 ปฏิบัติได้ ได้ร้อยละ 2 คะแนน
	6.3 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้	- ครูร้อยละ 91- 100ปฏิบัติ ได้ได้ร้อยละ 3 คะแนน
	6.4 ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการประเมินผล การใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้	เกณฑ์การประเมิน ได้ 4 คะแนนระดับ พอใช้ ได้ 5-8 คะแนนระดับ ดี ได้ 9-12 คะแนนระดับ ดีมาก
มาตรฐานที่ 7 ครูผู้สอนมีการ ส่งเสริมนิสัย รักการอ่าน แก่นักเรียน	7.1 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัย รักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเอง รับผิดชอบอย่างหลากหลาย	แนวทางการให้คะแนน - ครูร้อยละ 70-80ปฏิบัติได้ ได้ร้อยละ 1 คะแนน
	7.2 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัย รักการอ่านในสาระการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	- ครูร้อยละ 81-90 ปฏิบัติได้ ได้ร้อยละ 2 คะแนน
	7.3 ครูผู้สอนร่วมมือกับครูบรรณารักษ์จัด กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	- ครูร้อยละ 91-100ปฏิบัติได้ ได้ร้อยละ 3 คะแนน
	7.4 ครูผู้สอนมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	เกณฑ์การประเมิน ได้ 7 คะแนนระดับ พอใช้
	7.5 ครูผู้สอนประเมินผลงานการจัดกิจกรรม ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน	ได้ 8-14 คะแนนระดับ ดี ได้ 15-21 คะแนนระดับ
	7.6 ครูผู้สอนมีการรายงานผลการประเมินผล ต่อผู้บริหาร โรงเรียน	ดีมาก
	7.7 ครูผู้สอนนำผลการประเมินไปใช้ในการ พัฒนากิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
มาตรฐานที่ 8 ครูผู้สอนมีการ พัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง	8.1 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าเพื่อพัฒนาการสอนและพัฒนาตนเอง 8.2 ครูผู้สอนเข้ารับการอบรมประชุม สัมมนา ศึกษาคูงานด้านห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อปีการศึกษา 8.3 ครูผู้สอนมีนิสัยรักการอ่าน	แนวทางการให้คะแนน - ครูร้อยละ 70-80 ปฏิบัติได้ ได้ข้อละ 1 คะแนน - ครูร้อยละ 81-90 ปฏิบัติได้ ได้ข้อละ 2 คะแนน - ครูร้อยละ 91-100 ปฏิบัติได้ ได้ข้อละ 3 คะแนน เกณฑ์การประเมิน ได้ 1 คะแนนระดับ พอใช้ ได้ 2 คะแนนระดับ ดี ได้ 3 คะแนนระดับ ดีมาก

ตารางที่ 2.3 แสดงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินห้องสมุดโรงเรียนหมวด 3
มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีความ สามารถในการ รับรู้เข้าถึงและ ใช้ประโยชน์จาก สารสนเทศ	1.1 ผู้เรียนกำหนดลักษณะและขอบเขตของ สารสนเทศที่ต้องการได้ 1.2 ผู้เรียนค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ อย่างมีประสิทธิภาพ 1.3 ผู้เรียนตัดสินใจเลือกสารสนเทศที่เข้าถึง ได้อย่างถูกต้อง	แนวทางการให้คะแนน - นักเรียนร้อยละ 70-80 ปฏิบัติได้ ได้ข้อละ 1 คะแนน - นักเรียนร้อยละ 81-90 ปฏิบัติได้ ได้ข้อละ 2 คะแนน - นักเรียนร้อยละ 91-100 ปฏิบัติได้ ได้ข้อละ 3 คะแนน

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
	1.4 ผู้เรียนสรุปเรียบเรียงแนวคิดจาก สารสนเทศที่ค้นพบได้	เกณฑ์การประเมิน ได้ 8 คะแนนระดับ พอใช้
	1.5 ผู้เรียนจัดเก็บ/เผยแพร่สารสนเทศได้	ได้ 9-17 คะแนนระดับ ดี
	1.6 ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาได้	ได้ 18-24 คะแนนระดับ ดีมาก
	1.7 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีในการใช้ทรัพยากร สารสนเทศ	
	1.8 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้	
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและมี นิสัยรักการอ่าน	2.1 ผู้เรียนเข้าใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ 2.2 ผู้เรียนยืมหนังสืออย่างสม่ำเสมอ 2.3 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ 2.4 ผู้เรียนมีปริมาณการอ่านหนังสือเพิ่มเติม ที่เหมาะสมกับระดับชั้น ปริมาณการอ่านหนังสือเพิ่มเติมขั้นต่ำ ประถมศึกษาปีที่ 1 - อย่างน้อยคนละ 1 เล่ม ต่อปี ประถมศึกษาปีที่ 2 - อย่างน้อยคนละ 3 เล่ม ต่อภาคเรียน ประถมศึกษาปีที่ 3 - อย่างน้อยคนละ 4 เล่ม ต่อภาคเรียน ประถมศึกษาปีที่ 4-6 - อย่างน้อยคนละ 5 เล่ม ต่อภาคเรียน	แนวทางการให้คะแนน ข้อ 2.1-2.3 - นักเรียนร้อยละ 70-80 ปฏิบัติได้ ได้ข้อละ 1 คะแนน - นักเรียนร้อยละ 81-90 ปฏิบัติได้ ได้ข้อละ 2 คะแนน - นักเรียนร้อยละ 91-100 ปฏิบัติได้ ได้ข้อละ 3 คะแนน แนวทางการให้คะแนนข้อ 2.4 - นักเรียนร้อยละ 70-80 ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้ 4 คะแนน - นักเรียนร้อยละ 81-90 ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้ 5 คะแนน - นักเรียนร้อยละ 91-100 ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้ 6 คะแนน

ตารางที่ 2.4 แสดงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินห้องสมุดโรงเรียนหมวด 4
มาตรฐานด้านข้อมูลสารสนเทศ

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน
มาตรฐานที่ 1 ทรัพยากร สารสนเทศ ประเภทวัสดุ ตีพิมพ์	1.1 ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือหนังสือ อ้างอิงวารสารนิตยสารหนังสือพิมพ์ จุลสารในปริมาณที่เหมาะสมสอดคล้อง กับหลักสูตรและความต้องการของผู้ใช้	แนวทางการให้คะแนน - มีจำนวนน้อยกว่าที่ระบุ ในตัวบ่งชี้ได้ข้อละ 1 คะแนน - มีจำนวนตามที่ระบุ ในตัวบ่งชี้ได้ข้อละ 2 คะแนน - มีจำนวนมากกว่าที่ระบุ ในตัวบ่งชี้ได้ข้อละ 3 คะแนน
	1.2 ห้องสมุดมีหนังสือที่สอดคล้องกับ หลักสูตรและตอบสนองความเปลี่ยนแปลง จำนวน 10 เล่มขึ้นไปต่อนักเรียนหนึ่งคน	เกณฑ์การประเมิน ได้ 5 คะแนนระดับ พอใช้
	1.3 ห้องสมุดมีหนังสืออ้างอิง 1 เล่มต่อ นักเรียน 20 คน	ได้ 6-10 คะแนนระดับ ดี
	1.4 ห้องสมุดมีวารสาร/นิตยสารที่มีการ บอกรับเป็นสมาชิกอย่างต่อเนื่อง 5 ชื่อเรื่องขึ้นไป	ได้ 11-15 คะแนนระดับ ดีมาก
	1.5 ห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์ 2 ชื่อเรื่อง ขึ้นไป	
มาตรฐานที่ 2 ทรัพยากร สารสนเทศ ประเภทวัสดุ ไม่ตีพิมพ์	2.1 ห้องสมุดมีวัสดุสื่อประกอบการ เรียนรู้และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ใน ปริมาณที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ หลักสูตรและความต้องการของ ผู้ใช้บริการ	แนวทางการให้คะแนน - มีจำนวนน้อยกว่าที่ระบุ ในตัวบ่งชี้ได้ข้อละ 1 คะแนน - มีจำนวนตามที่ระบุ ในตัวบ่งชี้ได้ข้อละ 2 คะแนน - มีจำนวนมากกว่าที่ระบุ ในตัวบ่งชี้ได้ข้อละ 3 คะแนน

2. โครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

2.1 หลักการและเหตุผล

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนทุกแห่งให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตในลักษณะ 3 ดี คือ หนังสือดี บรรยากาศดี และบรรณารักษ์และกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านดี เพื่อพัฒนานิสัยของเด็กและเยาวชนให้มีนิสัยรักการอ่านและรักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ห้องสมุดโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 เป็นห้องสมุดโรงเรียนขนาดเล็ก มีหนังสือประมาณ 1,600 เล่ม มีปัญหาด้านการขาดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นรูปธรรม บรรยากาศไม่จูงใจให้เข้าใช้บริการ ไม่มีการจัดป้ายนิเทศ นักเรียนเข้าใช้บริการน้อย สื่อสารนิเทศมีไม่เพียงพอและขาดสื่อเทคโนโลยี ดังนั้น จึงได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดเดิม ให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต ตามนโยบายดังกล่าว

2.2 วัตถุประสงค์ของโครงการห้องสมุดมีชีวิต

- 2.2.1 เพื่อพัฒนาห้องสมุดของโรงเรียนให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต
- 2.2.2 เพื่อให้มีผู้มาเข้าใช้บริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ
- 2.2.3 เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.3 ผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิต

- 2.3.1 ห้องสมุดของโรงเรียนเป็นห้องสมุดมีชีวิตตามมาตรฐาน 3 ดี
- 2.3.2 นักเรียนร้อยละ 80 เข้าใช้บริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ
- 2.3.3 ครูและบุคลากรใช้ห้องสมุดมีชีวิตเป็นแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

- 2.3.4 นักเรียนพึงพอใจการให้บริการของห้องสมุดมีชีวิต

2.4 คณะกรรมการดำเนินงาน

คณะกรรมการประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดนักเรียนผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์อาสา

2.5 การดำเนินงาน

ในการดำเนินงานตามโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ได้กำหนดกรอบงาน ดังนี้

2.5.1 งานบริหารห้องสมุด ได้แก่ การจัดหา/จัดซื้อหนังสือและสื่อสารนิเทศ เพื่อให้บริการการจัดการ/จัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ และสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อการบริหารจัดการ

การดำเนินงานการบันทึกและรายงานสถิติต่างๆ เช่น สถิติผู้ใช้บริการการจัดทำทะเบียนและบัตรสมาชิกการประชาสัมพันธ์การพัฒนาบุคลากรผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดและบรรณารักษ์อาสา

2.5.2 งานเทคนิคห้องสมุด ได้แก่ การจัดหมวดหมู่และลงทะเบียนหนังสือห้องสมุดโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ได้เปลี่ยนการจัดหมู่หนังสือจากแบบเดิมที่จัดตามกลุ่มสาระและติดแถบสีมาเป็นจัดตามหมู่ทศนิยมดิวอี้ และติดแถบสีแสดงสัญลักษณ์เพื่ออำนวยความสะดวกการค้นหาและจัดเก็บการเตรียมหนังสือเพื่อให้บริการ จัดหาคอมพิวเตอร์ สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาต่างๆ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไว้บริการอย่างพอเพียงการจัดหนังสือขึ้นชั้นการทำคุณภาพการซ่อมแซมหนังสือสิ่งพิมพ์การจัดสภาพแวดล้อมในห้องสมุด

2.5.3 งานบริการห้องสมุด ได้แก่ การบริการให้อ่านในห้องสมุดการบริการให้ยืมการบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าการแนะนำช่วยเหลือในการใช้สื่อเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์

2.5.4 งานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและสนับสนุนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ ได้แก่ กิจกรรมถาม-ตอบปัญหาการจัดนิทรรศการ/ป้ายนิเทศในโอกาสสำคัญต่างๆ กิจกรรมค้นหายอดนักอ่านกิจกรรมกระจายเสียงการประกวดคำขวัญกิจกรรมนักเขียนน้อยการสอนการใช้ห้องสมุด

2.6 การวัดและประเมินผล ดำเนินการวัดผลและประเมินผลในบรรลุผลการประเมินตามโครงการ ดังนี้

- 2.6.1 ห้องสมุดของโรงเรียนเป็นห้องสมุดมีชีวิตได้มาตรฐาน 3 ดี
- 2.6.2 มีผู้มาเข้าใช้บริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ
- 2.6.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
- 2.6.4 นักเรียนพึงพอใจการให้บริการของห้องสมุดมีชีวิตระดับมากขึ้นไป

3. การประเมินโครงการ

3.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2542: 27-28) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการ หรือแผนงาน ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ว่ามีมากน้อยเพียงใด เป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณค่าของโครงการ กล่าวคือ โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด

ประชุม รอดประเสริฐ (2539: 73) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาตัวบ่งชี้ให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างเป็นระบบ แล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้น เพื่อดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

นิตา ชูโต (2531: 9) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กิจกรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ความหมายและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการและหาแนวทางวิธีการปรับปรุง วิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการและหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพ ของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

ไชยศ เรืองสุวรรณ (2533: 112) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การประมาณค่าของกิจกรรมใดๆ อย่างมีระบบ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จากความหมายของการประเมินโครงการที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลไปวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อนำผลที่ได้มาตัดสินใจคุณค่าของโครงการนั้นๆ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพเพียงใด และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจว่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขส่วนใด จะดำเนินโครงการต่อไปหรือล้มเลิกโครงการ

3.2 ความสำคัญของการประเมินโครงการ

ความสำคัญหรือความมุ่งหมายของการประเมินโครงการนี้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นไว้ ส่วนใหญ่จะชี้ให้เห็นว่าการประเมินโครงการมีความสำคัญในการแสดงให้เห็นถึงผลของการดำเนินโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ช่วยให้ทราบถึงข้อบกพร่องของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน อันจะนำไปสู่การหาแนวทางหรือวิธีการในการเร่งรัด ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาโครงการให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยสามารถนำมาสรุปให้เห็นถึงความสำคัญของการประเมินโครงการ ดังนี้

1. ช่วยชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ของการดำเนินงานนั้นเหมาะสม และเป็นไปได้เพียงใด จุดประสงค์ของการดำเนินงานการประเมินจะเป็นตัวช่วยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการโครงการนี้ และการดำเนินงานนั้นมีความเป็นไปได้เพียงใด

2. ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าได้ดำเนินงานไปแล้ว ได้ผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

3. กระตุ้นให้มีการเร่งรัดปรับปรุงการดำเนินงาน การประเมินจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ดำเนินงานมีการเร่งรัด ปรับปรุงการดำเนินงาน เมื่อพบข้อบกพร่องในการดำเนินงาน

4. ช่วยให้เห็นข้อบกพร่องในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนซึ่งจะใช้เป็นหลักในการปรับปรุงการดำเนินงาน การประเมินการดำเนินงานทุกขั้นตอนจะทำให้พบข้อบกพร่อง

5. ช่วยควบคุมการดำเนินการให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการลดความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากร ผู้ดำเนินงานบางคน บางครั้งมักไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ให้ดีและเต็มความสามารถ ซึ่งการประเมินจะช่วยควบคุมการดำเนินงานให้มีคุณภาพได้

6. ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมในครั้งต่อไป การดำเนินการประเมินโครงการที่เป็นปัจจุบันจะทำให้ทราบถึงข้อดี และข้อบกพร่องต่างๆ ของวิธีการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการแก้ไขที่จะดำเนินงานโครงการประเภทนี้ต่อไป

3.3 กระบวนการของการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2552: 43-48) กล่าวถึง กระบวนการดำเนินการประเมินถือว่าเป็นการวิจัยรูปแบบหนึ่ง มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ ทำความรู้จักกับสิ่งที่มุ่งประเมิน เพื่อให้รู้จักและเข้าใจสิ่งที่มุ่งประเมินได้อย่างถ่องแท้ ทุกแง่มุม
2. ระบุหลักการเหตุผลและจุดมุ่งหมายของการประเมิน
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินกำหนดขอบเขตของการประเมิน เช่น ขอบเขตประชากร ระยะเวลาในการดำเนินการ
4. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี แบบจำลองการประเมินแนวทางการประเมินหรือตัวอย่างการประเมินที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการประเมินในครั้งนี้
5. ออกแบบการประเมิน
  - 5.1 กำหนดรูปแบบการประเมิน
  - 5.2 กำหนดประเภทของตัวแปรหรือข้อมูล หรือตัวชี้วัด
  - 5.3 กำหนดแหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล
  - 5.4 กำหนดเครื่องมือ/วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 5.5 กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 5.6 กำหนดเกณฑ์การประเมิน
6. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
8. วิเคราะห์ข้อมูล
9. สรุป รายงานผลการประเมินแก่ผู้เกี่ยวข้อง

3.4 รูปแบบการประเมินโครงการ

การประเมินในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและเลือกรูปแบบมาแนะนำเสนอ ดังนี้

3.4.1 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (1942)

ผู้บุกเบิกแนวคิดการประเมินที่เน้นวัตถุประสงค์ คือ ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler, 1942) สารระสำคัญ คือ “การกำหนดนโยบาย แผนงานหรือโครงการใดๆ ย่อมมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย แผนงานหรือโครงการนั้น การบริหารนโยบายก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น การบริหารแผนงานก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของแผนงานและสอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้ การบริหารโครงการก็เพื่อให้บรรลุประสงค์ของโครงการที่สอดคล้องกับแผน” การประเมินตามแนวคิดของไทเลอร์ เป็นรูปแบบที่เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่คาดหวัง กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง สารสนเทศที่ได้จากการประเมินด้วยรูปแบบนี้ คือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ รูปแบบการประเมินตามแนวคิดของไทเลอร์ จึงเหมาะสำหรับการประเมินผลรวมสรุป (Summative Evaluation) ของนโยบายแผนงานหรือโครงการ ว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ แต่ก่อนที่จะประเมินว่าผลลัพธ์เป็นไปตามนโยบาย แผนงานหรือโครงการหรือไม่ ควรต้องตรวจสอบความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของวัตถุประสงค์ และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการกับวัตถุประสงค์ของแผนงาน (สุพัตร์ พิบูลย์ 2549: 35)

3.4.2 รูปแบบการประเมินของสเตค (1978)

การประเมินโครงการตามแนวความคิดของสเตค (Robert E. Stake, 1978) คำนึงถึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันของบุคคลหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ในการประเมินโครงการ ผู้เกี่ยวข้องคนหนึ่ง อาจต้องการทราบเกี่ยวกับความแน่นอนและสอดคล้องในการวัด เพื่อการประเมินนั้นๆ ในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องคนอื่น อาจต้องการทราบทิศทาง การดำเนินงานของโครงการหรือผู้ใช้ผลผลิตของโครงการ อาจมีความต้องการอีกรูปหนึ่ง สำหรับนักวิจัยอาจต้องการสารสนเทศที่แตกต่างไปจากผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ของการประเมินนั้น เพื่อที่จะรู้เรื่องราวต่างๆ ของโครงการอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ดังนั้นการประเมินโครงการจึงต้องมีการบรรยายเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียด เพื่อให้ครอบคลุมถึงสารสนเทศที่จะต้องสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น จึงต้องเสนอรูปแบบการประเมินโครงการอย่างมีระบบ โดยการบรรยายและตัดสินใจคุณค่าเกี่ยวกับโครงการตามหลักการของโครงการนั้นๆ

3.4.3 รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model: 1989)

การประเมินแบบชิปปี้ นำเสนอโดย สตีฟเฟิลบีมและคณะ คำว่า CIPP มาจากคำย่อของส่วนประกอบต่างๆ ของโครงการที่จะทำการประเมิน ได้แก่

การประเมินสถานะแวดล้อมของโครงการ (Context Evaluation: C)

หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับสิ่งที่จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกโครงการ แต่มีผลสำคัญในการช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกโครงการ แต่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ ได้แก่ความต้องการชุมชนและกลุ่มเป้าหมายที่จะรับบริการจากโครงการ จำนวนประชากร กระแสทิศทางของสังคมและการเมือง สภาพเศรษฐกิจและปัญหาของชุมชน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับบนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation: I) หมายถึง การประเมินทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนำมาใช้ในการดำเนินโครงการ กำลังคน หรือจำนวนบุคคลที่ต้องใช้งบประมาณและแหล่งเงินที่สนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อาคารสถานที่ เครื่องมือและครุภัณฑ์ การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยพิจารณาตัดสินใจว่า โครงการนั้นๆ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ ที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุหรือไม่และช่วยให้เกิดการวางแผนการจัดกิจกรรมของโครงการได้อย่างเหมาะสม

การประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมของโครงการ การนำปัจจัยเข้ามามีเหมาะสมมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดขึ้นจะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรืออุปสรรคใดๆ เกิดขึ้น เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลที่ได้รับทั้งหมดจากการดำเนินโครงการว่า ได้ผลมากน้อยเพียงไรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่โครงการกำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลจะมีการนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ จะเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ การประเมินส่วนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการตัดสินใจปรับปรุง ขยายโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไปและเพื่อล้มเลิกโครงการ

อย่างไรก็ตาม รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ นี้ ภายหลังได้มีนักประเมินโครงการปรับประยุกต์นำเอาการประเมินผลกระทบของโครงการ (Impact Evaluation: I) เข้าร่วมด้วยจึงกลายเป็นรูปแบบการประเมิน CIPPI

การประเมินผลกระทบของโครงการ (Impact Evaluation: I) หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากผลผลิตของโครงการ หรือผลผลิตของโครงการก่อให้เกิดผลอื่นๆ ตามมา ซึ่งผลอื่นๆ นี้เราได้กำหนดหรือระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลกระทบของโครงการอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ (รัตนะ บัวสนธ์ 2540: 110-112)

รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ ซึ่งนำเสนอโดย สตีฟเฟิลบีมและคณะนี้ ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย กรอบแนวคิดในการประเมินรูปแบบชิปปี้ จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี เป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่ายและสะดวกในการปฏิบัติ (จำเนียร สุขหลายและคณะ 2540: 207)

3.4.4 รูปแบบการประเมินเชิงระบบ

สุกมาส อังสุโชติ (2555: 55-58) กล่าวว่า การประเมินด้วยวิธีการเชิงระบบ เป็นการประเมินตามความเชื่อในปรัชญาปรนัยนิยม (Objectivism) ที่เชื่อว่า วิธีเชิงระบบ เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการประเมิน เพราะเป็นการประเมินที่มีการวางแผนการประเมินและวิธีการดำเนินการอย่างชัดเจน รัดกุม และเป็นระบบ สนับสนุนการใช้เครื่องมือที่ได้มาตรฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการควบคุมสถานการณ์และตัวแปรแทรกซ้อน ที่อาจส่งผลกระทบต่อประเมิน ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และมีการสรุปผลตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

รูปแบบการประเมินเชิงระบบ สามารถนำไปใช้ได้ 2 แนวทาง คือนำไปใช้ในลักษณะ โมเดลพลวัต คือประเมินร่วมไปพร้อมกับกระบวนการบริหารนโยบาย แผนงานและโครงการ ตามรูปแบบดั้งเดิมของสตีฟเฟิลบีม และแนวทางที่สอง คือ การนำไปใช้ในการประเมินครั้งเดียวกัน โดยประเมินครบทั้ง inputs-process-outputs

ในการประเมินเชิงระบบ ครบทั้ง inputs-process-outputs ในครั้งเดียว จะเป็นการประเมินถึงสิ่งที่มีมาก่อนหน้านั้น ดังนี้

1. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตอบคำถามว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ ด้านคน ด้านเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการ (4 m's: man, money, material, and management) มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลในความเป็นไปได้ กับ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย แผนงานหรือโครงการหรือไม่ เพียงใด ควรปรับ ลดหรือเพิ่มทรัพยากรทางการบริหารอะไรอีก

2. การประเมินทักษะกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินเพื่อช่วยในการตัดสินใจว่า เมื่อนำนโยบาย แผนงาน หรือ โครงการสู่การปฏิบัติจริงแล้ว การใช้ทรัพยากรและการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินกระบวนการนี้ เป็นการหาความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติจริง กับที่คาดหวังไว้ในนโยบาย แผนงาน และโครงการ มีปัญหาหรือสิ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง และมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง เพื่อแก้ปัญหา หรือเอาชนะสิ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น

3. การประเมินผลลัพธ์ (Output evaluation) เป็นการประเมินที่ตอบคำถามที่ว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย แผนงานและโครงการที่คาดหวังไว้มากมายน้อยเพียงใด ซึ่งโดยทั่วไปจะคำนึงถึงหลักการประเมินผลที่เน้นวัตถุประสงค์และผลงาน (result centered method) มีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ นอกเหนือจากการคาดหวังอะไรอีกบ้าง มากน้อยเพียงใด มีข้อเสนอแนะว่าควรเปลี่ยนแปลง หรือคง หรือขยาย หรือยุบ หรือเลิกนโยบาย แผนงานและโครงการหรือไม่ อย่างไร

ผู้ประเมินได้เลือกประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบเพราะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์สิ่งที่ต้องการประเมิน โดยได้ทำการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านทักษะกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐกานต์ ภูมิคอนสาร (2551: 114-118) ประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอวังจันทน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 จำนวน 45 โรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ คือ 1) เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ 2) เพื่อประเมินกระบวนการปฏิบัติงานของโครงการและ 3) เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน บรรณารักษ์ และนักเรียน ผลการประเมิน คือ 1) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านกระบวนการปฏิบัติงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดเห็นว่ามีปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) ด้านผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดและนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

พิทยา สังขะเลขา (2554: 1-2) ประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนบ้านไผ่ขุมปังโดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อประเมินบริบทของโครงการเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของโครงการ วัตถุประสงค์เป้าหมายของโครงการและการเตรียมการภายในของโครงการ 2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการเกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากร ความพร้อมของงบประมาณ ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์และความเหมาะสมของสถานที่ในการดำเนินงานโครงการ 3) เพื่อประเมิน กระบวนการดำเนินโครงการเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน กิจกรรมตามโครงการ การนิเทศ กำกับ ติดตามและการประเมินผล และ 4) เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวนทั้งสิ้น 196 คนประกอบด้วยผู้บริหารและครู จำนวน 9 คน นักเรียนจำนวน 90 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 7 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 90 คน ผลการประเมินพบว่า 1) ผลการประเมินโครงการในภาพรวมของโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินบริบทของโครงการ พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากทุกตัวชี้วัด 3) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากทุกตัวชี้วัด เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ความเหมาะสมของสถานที่ในการดำเนินงานโครงการ ความพร้อมของบุคลากร ความพร้อมของงบประมาณ และความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ 4) ผลการประเมินกระบวนการดำเนินโครงการโดยการประเมิน 4 ตัวชี้วัด พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากทุกตัวชี้วัด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ กระบวนการดำเนินงาน กิจกรรมตามโครงการ การนิเทศ กำกับติดตามและการประเมินผล 5) การประเมินผลผลิตของโครงการ โดยการประเมิน 5 ตัวชี้วัด การประเมินผลผลิตตามลักษณะห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบ ประเมิน 4 ตัวชี้วัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดีมาก 2 ตัวชี้วัด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของห้องสมุด การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี 2 ตัวชี้วัด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของห้องสมุด ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดและประเมินผลผลิต ตัวชี้วัดความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมาก

ประหยัด ช่วยงาน (2547: 47-51) ได้ทำการวิจัยโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของห้องสมุดมีชีวิต เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการบริการ เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตและห้องสมุดเครือข่าย เพื่อพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต และศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะห้องสมุดมีชีวิตจะต้องมีบรรยากาศเหมือนบ้าน มีเพลงฟังขณะอ่านหนังสือ มีมุมสำหรับดื่มกาแฟ จัดกิจกรรมให้หลากหลายและมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา ใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศเชื่อมโยงสารสนเทศทุกรูปแบบ ดำเนินการในลักษณะความร่วมมือระหว่างห้องสมุด เพื่อให้บริการสารสนเทศได้โดยไม่มีข้อจำกัด ให้ผู้ใช้และเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

2) ด้านสภาพปัจจุบันปัญหา พบว่า ห้องสมุดเครือข่ายแต่ละแห่งมีความแตกต่างค่อนข้างมากทั้งขนาด จำนวนทรัพยากร บุคลากรและการให้ความสำคัญต่อห้องสมุดของผู้บริหาร ขาดการประชาสัมพันธ์ ไม่มีจุดดึงดูดความสนใจ ผู้ใช้บริการขาดทักษะการใช้ห้องสมุด 3) รูปแบบและแนวทางในการพัฒนา ห้องสมุดมีชีวิตพบว่า การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตสามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความต้องการของกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง สิ่งที่ควรพัฒนา คือการปรับสภาพห้องสมุดการพัฒนาบุคลากร นำเทคโนโลยีมาช่วยจัดการบริการ การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การจัดหาทรัพยากรให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และการดำเนินการในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ

4) การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจในระดับมากได้แก่ การพัฒนาสื่อ CAI แนะนำการใช้ห้องสมุดและการทดลองจัดสภาพภายในชั้นรองลงมา คือ การจัดกิจกรรมอบรมวิชาชีพระยะสั้น ส่วนความพึงพอใจระดับปานกลางได้แก่ การอบรมเรื่องเทคนิคการสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และการบรรยายเรื่องการบริการอย่างไรให้ถูกใจผู้ใช้ ตามลำดับ

เดือนเพ็ญ รัชย์แพทย์และคณะ (2547: 43-45) ได้ทำการวิจัยเรื่องโครงการห้องสมุดมีชีวิต การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบบริการของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของท้องถิ่น ศึกษาปัญหาการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้บริการ พัฒนารูปแบบบริการสารสนเทศ พัฒนาสำนักวิทยบริการให้ทันสมัย มีทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายได้มาตรฐาน และพัฒนาฐานข้อมูลท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านสภาพปัจจุบันของศูนย์วิทยบริการ พบว่า งบประมาณยังไม่เพียงพอ บุคลากรศูนย์วิทยบริการมีน้อย ขาดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน การให้บริการสารสนเทศทุกประเภทรวมอยู่จุดเดียว – คืบที่เดียว ทำให้ล่าช้า รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้ทราบรายละเอียดการให้บริการฐานข้อมูล และโสตทัศนวัสดุ ส่วนด้านผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของศูนย์วิทยบริการ และด้านอาคารสถานที่ ในปัจจุบันมีพื้นที่ใช้สอยจำกัด 2) ด้านความต้องการใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการสมัครเป็นสมาชิกศูนย์วิทยบริการ จุดประสงค์เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ลักษณะของทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการใช้คือ หนังสือ ตำรา โดยต้องการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้านสังคมการเมือง 3) ข้อเสนอแนะของผู้ใช้สามารถสรุปได้ดังนี้ ต้องการให้ห้องสมุดมีกิจกรรมและมีความทันสมัยทั้งในด้านการบริการและทรัพยากรสารสนเทศ ควรจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ที่เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดโดยตรง เพื่อให้ นักศึกษาและผู้ใช้ อื่นๆ มีความรู้ความเข้าใจวิธีใช้ห้องสมุดอย่างถูกต้องและสามารถใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ห้องสมุดควรมีการประชาสัมพันธ์บริการต่างๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

ศศิธร เสริมวิทยวงศ์ (2554: 45) ประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านกับห้องสมุดมีชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านปากบางนาคราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิตของโครงการ ประเมินด้านความพึงพอใจ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ ชิปปี้ (CIPP Model) พบว่า 1) ผลการประเมินบริบทของโครงการ ตามความคิดเห็นของครู เครือข่ายผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือวัตถุประสงค์ของโครงการ 2) ผลการประเมินปัจจัยของโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือวัตถุประสงค์ของโครงการ 3) ผลการประเมินกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมและการกำกับติดตาม 4) ผลการประเมินผลผลิตของโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน 5) ผลการประเมินความพึงพอใจของโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน 6) ผลการประเมินโครงการในภาพรวม ตามความคิดเห็นของครู เครือข่ายผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความพึงพอใจของโครงการ 7) ข้อเสนอแนะตามประเด็นการประเมินด้านบริบทของโครงการ ควรวางแผนด้านการพัฒนาจัดระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสื่อมัลติมีเดีย ด้านปัจจัยของโครงการ ควรจัดหางบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การจัดหาโปรแกรมการบริการงานห้องสมุด ด้านกระบวนการของโครงการ ควรวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการร่วมกันวางแผนระหว่างครู เครือข่ายผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การประชุมคณะกรรมการและครูทุกคน เพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการ ด้านผลผลิตของโครงการ ควรมีการดำเนินงานตามโครงการในระยะเวลาที่กำหนดและสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ด้านความพึงพอใจ ควรส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือมากขึ้น

ปรัชญา ใจสะอาด (2548: 78-79) ทำการศึกษาความต้องการ และแนวทางการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบท และศักยภาพของห้องสมุด ศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและเอื้อต่อการพัฒนาห้องสมุด ศึกษาความต้องการในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ผลการวิจัยพบว่า สภาพห้องสมุดโรงเรียนในอำเภอเชียงดาวส่วนใหญ่ไม่มีอาคารห้องสมุดเป็นเอกเทศ ลักษณะของห้องสมุดเป็นห้องเรียนที่ปรับมาเป็นห้องสมุด มีขนาดไม่เหมาะสม ไม่สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวนหนังสือมีน้อยและไม่หลากหลาย หนังสือเรียนส่วนใหญ่ อยู่ในสภาพเก่าและชำรุด บุคลากรที่รับผิดชอบ

ห้องสมุดทั้งหมดจะเป็นครูในโรงเรียนที่มีจำนวนชั่วโมงสอนมาก ไม่มีเวลาให้บริการงานห้องสมุดอย่างเต็มที่และส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการงานห้องสมุด นอกจากนี้โรงเรียนยังขาดแคลนงบประมาณด้านการบริหารจัดการ ไม่มีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครูและชุมชน ขาดการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่มีในชุมชนมาบริหารจัดการ ด้านความต้องการในอันดับแรก คือ การพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบห้องสมุดโรงเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต รองลงมาคือสร้างความตระหนักให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการห้องสมุด สำหรับแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอเชียงดาวพบว่า ผู้บริหารและครูต้องประสานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ รวมทั้งชุมชน เพื่อขอความร่วมมือทั้งด้านแนวคิด กำลังกาย และงบประมาณในการพัฒนาห้องสมุดและปรับห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นห้องสมุดชุมชน พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

ดวงใจ อมิตรพ่ายและคณะ (2547: 51- 63) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต (Living Library) ของสำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาแนวทางและนำเสนอแนวทางการพัฒนางานของสำนักวิทยบริการให้นำไปสู่เป้าหมาย “สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏเทพสตรีเป็นห้องสมุดที่มีชีวิต” และเพื่อประเมินผลแนวทางที่ทดลองปฏิบัติว่า ผู้ใช้บริการความพึงพอใจอย่างไร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต ตอบแบบสอบถาม และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ใช้บริการ กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มผู้บริหารและผู้บริหารระดับสูง ผลการวิจัย พบว่า หลังจากที่มีการปรับปรุงการบริการของสำนักวิทยบริการ ทั้งด้านสถานที่ หนังสือ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการให้บริการ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในเรื่อง สถานที่ การจัดหนังสือตามชั้นต่างๆ การจัดให้มีมุมสบาย การจัดนิทรรศการให้ความรู้เรื่องต่างๆ หมุนเวียนตลอดทั้งปี และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในสำนักวิทยบริการ 2) ผู้ใช้บริการมีข้อเสนอแนะเรื่องการจัดปฐมนิเทศนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ว่าควรพูดคุยจูงใจให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกหรือรื้อนอยากรู้จักศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง แนะนำให้เพิ่มจำนวนข้อมูลสารสนเทศ เพิ่มพื้นที่ในการให้บริการต่างๆ ไป 3) สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏเทพสตรี เป็นห้องสมุดที่มีชีวิต ที่มีอาคารสถานที่ ทรัพยากรสารสนเทศที่อำนวยความสะดวก สร้างความพึงพอใจและความประทับใจแก่ผู้ใช้บริการ

วิวัฒน์ จูวราหะวงศ์และคณะ (2549: 45-56) วิจัยเรื่อง การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตเพื่อสร้างเครือข่ายและให้บริการทางวิชาการกรณีศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

4 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดอินทาราม โรงเรียนศึกษานารี โรงเรียนสตรีวัดระฆัง และโรงเรียนชินโรสวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการใช้บริการเครือข่ายข้อมูลทางวิชาการ และจะเป็นการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ให้มีการบริการเครือข่ายข้อมูลข่าวสารทางวิชาการผ่านทางเว็บไซต์ โดยการเปรียบเทียบส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน พบว่า 1) การสร้างระบบการให้บริการเครือข่ายทางวิชาการมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมากและมาก 2) การสร้างระบบการให้บริการเครือข่ายทางวิชาการมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 3) การสร้างเว็บไซต์เครือข่ายบริการข้อมูลทางวิชาการ พบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจในการใช้บริการข้อมูลทางวิชาการ อยู่ในระดับดี นักเรียนสามารถใช้บริการได้ตรงกับความต้องการ มีความถูกต้อง และสะดวกต่อการใช้งาน ซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เป็นห้องสมุดที่มีชีวิต ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี

สุนันท์ อินทนิลและคณะ (2555) วิจัยเรื่อง ห้องสมุดมีชีวิตในบริบทของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อห้องสมุดมีชีวิตในบริบทของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ เปรียบเทียบกับห้องสมุด มีชีวิตทั่วไป 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงห้องสมุด มีชีวิตในบริบทของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ และ 3) เพื่อประมาณการงบประมาณในการพัฒนาสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ใช้บริการ จำนวน 390 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ใช้บริการเห็นด้วยกับรูปแบบของห้องสมุดมีชีวิตในบริบทของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ ในภาพรวมในระดับมาก โดยเห็นด้วยต่อรูปแบบด้านทรัพยากร สารสนเทศมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านสภาพแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริการและด้านบุคลากรตามลำดับ 2) ข้อเสนอแนะด้านสภาพแวดล้อม ควรจัดบรรยากาศให้สดชื่น จัดห้องกิจกรรมแต่ละประเภทให้เป็นสัดส่วน จัดระบบสาธารณูปการรองรับผู้สูงอายุ และคนพิการ ควบคุมอุณหภูมิ อากาศและระบบแสงสว่างให้เหมาะสมทุกพื้นที่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ จัดหา ทรัพยากรสารสนเทศใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับรายวิชา และตามคำแนะนำของผู้ใช้บริการให้เพียงพอ ด้านบุคลากร เพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอ ปลูกฝังบุคลากรให้มีจิตบริการ ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพมากขึ้น เพิ่มขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านการบริการ การเข้าใช้บริการด้านต่างๆ ควรมีความสะดวก สามารถบริการตัวเองได้มาก จัดให้มีมุมต่างๆ ให้เหมาะสมกับวัย จัดบริการอาหารและเครื่องดื่มให้เหมาะสม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการบริการอย่างเหมาะสม ปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ 3) ผลการศึกษาด้านงบประมาณสำหรับพัฒนา

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ ให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต จะต้องใช้งบประมาณดำเนินการ ประมาณ 11,200,000 บาท

ชลลดา พงศ์พัฒนโยธิน (2548) ศึกษาผลงานวิจัยโครงการห้องสมุดมีชีวิต ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา โดยศึกษาสภาพของการจัดบริการและการดำเนินงาน ใน สำนักวิทยบริการ ศึกษาความคิดเห็นและรูปแบบของห้องสมุดมีชีวิต ตามความต้องการของ ผู้ใช้บริการ จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษา อาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และบุคลากรในชุมชนเขตนครบุรี และนำผลการศึกษามาดำเนิน โครงการให้มีลักษณะเป็นห้องสมุด มีชีวิตซึ่งตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

การ์butt (Garbutt, Rob. 2008) ศึกษาการดำเนินงานโครงการห้องสมุดมีชีวิตลิสมอร์ ของกลุ่มสมาชิกและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการอ่านของประชาชน และใช้ห้องสมุดมีชีวิตเพื่อสร้างความสงบสุขแก่สังคม โดยมีวิธีดำเนินการคือ ในแต่ละเดือน ห้องสมุดจะจัดบริการและชักชวนให้คนเข้ามาสนใจและยืมหนังสืออ่านวันละอย่างน้อยครึ่งชั่วโมง เป็นประจำ โดยมีหนังสือ และสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ เพื่อให้คนสามารถเข้ามา อ่านหนังสือร่วมกัน และแลกเปลี่ยนทัศนคติและประสบการณ์แก่กันได้อย่างอิสระ เพื่อสร้างความ เข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน ซึ่งอาศัยหลักการตามทฤษฎีทางสังคมและมนุษยศาสตร์ ทำให้การ ดำเนินการของห้องสมุดลิสมอร์ บรรลุตามเป้าหมาย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดมีชีวิต พบว่า มีการประเมินห้องสมุด มีชีวิตห้องสมุดในรูปแบบการประเมินต่าง ๆ กันหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการ ประเมินและความต้องการใช้ข้อมูลของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการประเมิน โครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนในการ นำไปปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดให้มีความพร้อมและตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งานต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ครั้งนี้ มุ่งเน้นประเมินภาพรวมการดำเนินโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ (1) เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ (2) เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ และ (3) เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ

1. ผู้ให้ข้อมูล / แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบรรณารักษ์และครูผู้สอน โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 10 คน ปรากฏดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	1	10
ครูผู้สอน	8	80
ครูบรรณารักษ์	1	10
รวม	10	100.00
2. เพศ		
ชาย	1	10
หญิง	9	90
รวม	10	100.00

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
3. อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	1	10
31 – 40 ปี	1	10
41 – 50 ปี	-	-
51 - 60 ปี	8	80
รวม	10	100.00
4. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	8	80
สูงกว่าปริญญาตรี	2	20
รวม	10	100.00

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ปีการศึกษา 2555 ทั้งหมด จำนวน 160 คน ปรากฏดังรายละเอียดในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	85	53.13
หญิง	75	46.87
รวม	160	100.00

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
2. ระดับชั้น		
ประถมศึกษาปีที่ 1	25	15.62
ประถมศึกษาปีที่ 2	25	15.62
ประถมศึกษาปีที่ 3	30	18.76
ประถมศึกษาปีที่ 4	35	21.88
ประถมศึกษาปีที่ 5	20	12.50
ประถมศึกษาปีที่ 6	25	15.62
รวม	160	100.00

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลเอกสารได้จาก แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ปพ.5) ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ปพ. 5) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ปีการศึกษา 2555

2.1.1 แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ มีรายละเอียด ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ เกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลผลิต เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 การร่วมกิจกรรมและการใช้บริการห้องสมุด เป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุด เป็นแบบ
มาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ระดับความคิดเห็น / ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม กำหนดดังนี้

5 หมายถึง มีการดำเนินการมากที่สุด/มีความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง มีการดำเนินการมาก/ มีความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง มีการดำเนินการปานกลาง/มีความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง มีการดำเนินการน้อย/มีความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง มีการดำเนินการน้อยที่สุด/มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ที่เป็นความคิดเห็น / ความพึง
พอใจการดำเนินการจากแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินข้อมูลในแต่ละประเด็นที่ประเมิน ต้องมีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป

2.1.2 แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ปพ. 5) ของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ปีการศึกษา 2555 ตามระเบียบการวัดและ
ประเมินผล หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการประเมินทักษะการอ่าน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.00 หมายถึง ระดับดีเยี่ยม

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 1 - 1.49 หมายถึง ปรับปรุง

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบการประเมิน เอกสารงานวิจัย และงานประเมินที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ ความสำคัญ และข้อเสนอแนะต่างๆ ของการประเมิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 กำหนดนิยาม ประเด็นหรือตัวแปรที่ต้องการประเมิน จากวัตถุประสงค์ของการประเมิน

2.2.3 จัดทำแผนผังการสร้างแบบสอบถาม

2.2.4 ร่างแบบสอบถามตามแผนผังการสร้างแบบสอบถาม

2.2.5 นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำเครื่องมือฉบับร่างที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบ

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ดังนี้ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง .67 - 1.00 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67 - 1.00

2. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ฉบับที่ 1 ทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ ของโรงเรียนวัดห้วยแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 จำนวน 10 คน ฉบับที่ 2 ทดลองใช้กับนักเรียน ของโรงเรียนวัดห้วยแก้ว จำนวน 30 คน นำมาคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเที่ยง ดังนี้ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ ได้ค่าความเที่ยง .75 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ได้ค่าความเที่ยง .89

4. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยดำเนินการดังนี้

3.1 เตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 เพื่อชี้แจง ทำความเข้าใจกับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

3.2 นัดหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ทุกคนเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินทั้งหมด 170 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ จำนวน 10 ฉบับ สำหรับนักเรียน จำนวน 160 ฉบับ

3.4 รวบรวมแบบสอบถาม เก็บคืนมาครบทุกฉบับ จำนวน 170 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 คำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 คำถามแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์โดยใช้ ร้อยละ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใช้สูตร (วรณดี แสงประทีปทอง 2549: 108-109)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง
R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดย

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงเนื้อหาที่กำหนด

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงเนื้อหาที่กำหนด

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงเนื้อหาที่กำหนด

ΣR หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ในการพิจารณาผ่าน ต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2. การคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา จากสูตร (วรณดี แสงประทีปทอง 2549: 114-115)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_k^2} \right]$$

α หมายถึง ความเที่ยงของเครื่องมือวัด

k หมายถึง จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือวัด

S_i^2 หมายถึง ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_k^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับของเครื่องมือ

5. กรอบแนวทางการประเมิน

เพื่อให้ได้ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตทั้ง 3 ด้านผู้ประเมินจึงได้กำหนดกรอบแนวทางการประเมิน โดยยึดวัตถุประสงค์ของการประเมินเป็นหลัก กำหนดประเด็นตัวชี้วัด เครื่องมือและแหล่งข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมิน ดังปรากฏในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 กรอบแนวทางการประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

วัตถุประสงค์ ของการประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือและ แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์ การประเมิน
1. เพื่อประเมิน ปัจจัยเบื้องต้น ของโครงการ ห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้าน สหกรณ์ 2	1. ความพร้อมของ ทรัพยากร สารสนเทศ 2. ความพร้อมของ บุคลากร 3. ความเหมาะสมของ การจัดบรรยากาศใน ห้องสมุด	<u>เครื่องมือ</u> แบบสอบถาม <u>ผู้ให้ข้อมูล</u> - ผู้บริหาร - บรรณารักษ์ - ครูผู้สอน	- ร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน เกณฑ์
2. เพื่อประเมิน กระบวนการ ดำเนินงานของ โครงการห้อง สมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้าน สหกรณ์ 2	1. การให้บริการ ของห้องสมุดมีชีวิต 2. การจัดกิจกรรม ส่งเสริมนิสัยรัก การอ่าน 3. การนิเทศ กำกับ ติดตาม 4. การประเมินผล	<u>เครื่องมือ</u> แบบสอบถาม <u>ผู้ให้ข้อมูล</u> - ผู้บริหาร - บรรณารักษ์ - ครูผู้สอน	- ค่าเฉลี่ย - ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป ถือว่า ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ ของการประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือและ แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์ การประเมิน
3. เพื่อประเมิน ผลผลิตของ โครงการห้อง สมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้าน สหกรณ์ 2	1. การร่วมกิจกรรม ของนักเรียน	<u>เครื่องมือ</u> แบบสอบถาม <u>ผู้ให้ข้อมูล</u> - นักเรียน	- ร้อยละ - ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
	2. ความสม่ำเสมอ ในการเข้าใช้ บริการห้องสมุด	<u>ผู้ให้ข้อมูล</u> - นักเรียน	- ร้อยละ	ผลการประเมิน นักเรียนร้อยละ 80 เข้าใช้บริการทุก สัปดาห์ถือว่าผ่าน เกณฑ์
	3. คุณลักษณะอัน พึงประสงค์ด้าน การใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของนักเรียน	แบบบันทึกผลการ พัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน (ปพ. 5)	- ร้อยละ	ผลการประเมิน ระดับดี ร้อยละ 80 ขึ้นไปถือว่าผ่าน เกณฑ์
	4. ทักษะการอ่าน ของนักเรียน	แบบบันทึกผลการ พัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน (ปพ. 5)	- ร้อยละ	ผลการประเมิน ระดับดี ร้อยละ 80 ขึ้นไปถือว่าผ่าน เกณฑ์
	5. ความพึงพอใจ ต่อการใช้บริการ ห้องสมุด	<u>เครื่องมือ</u> แบบสอบถาม <u>ผู้ให้ข้อมูล</u> - นักเรียน	- ค่าเฉลี่ย - ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป ถือว่า ผ่านเกณฑ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผู้ประเมินได้นำเสนอผลการประเมิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้าน
สหกรณ์ 2

ตอนที่ 2 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต
โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

ตอนที่ 3 ผลการประเมินผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

**ตอนที่ 1 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้าน
สหกรณ์ 2**

ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ด้านข้อมูลสารสนเทศ ด้านบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ และด้านการจัด
กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน นำเสนอในตารางที่ 4.1– 4.5

ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ในภาพรวม

ปัจจัยเบื้องต้น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
1. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	4.30	.60	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. ด้านบุคลากร	4.35	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศ	4.40	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัจจัยเบื้องต้น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
4. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม				
นิสัยรักการอ่าน	4.50	.63	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม	4.38	.65	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการในภาพรวม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ปัจจัยเบื้องต้น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
ด้านทรัพยากรสารสนเทศ				
1. ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือ				
หนังสืออ้างอิง วารสาร นิตยสาร จุลสาร				
หนังสือพิมพ์เพียงพอต่อความต้องการ	3.90	.57	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. ห้องสมุดมีหนังสือที่สอดคล้อง				
กับหลักสูตร	4.30	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์
3. ห้องสมุดมีวารสาร / นิตยสาร /				
หนังสือพิมพ์ที่รับอย่างต่อเนื่องเพียงพอ	4.70	.48	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
4. ห้องสมุดมีวัสดุสื่อประกอบการ				
เรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการ	4.60	.52	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
5. สื่อ เทคโนโลยีช่วยการสืบค้นเพียงพอ				
กับจำนวนนักเรียน	4.00	.47	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม	4.30	.60	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ปัจจัยเบื้องต้นด้านทรัพยากรสารสนเทศ ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าห้องสมุดมีวารสาร/นิตยสาร/หนังสือพิมพ์ที่รับอย่างต่อเนื่องเพียงพอ และห้องสมุดมีวัสดุสื่อประกอบการเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

ตารางที่ 4.3 ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านบุคลากร

ปัจจัยเบื้องต้น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
ด้านบุคลากร				
1. ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด	4.20	.79	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ	4.10	.74	มาก	ผ่านเกณฑ์
3. ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	4.70	.48	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
4. ครูผู้สอนมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้ห้องสมุดมีชีวิตเป็นแหล่งเรียนรู้	4.20	.63	มาก	ผ่านเกณฑ์
5. ครูผู้สอนมีความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	4.70	.48	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
6. ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	4.20	.79	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม	4.35	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ปัจจัยเบื้องต้นด้านบุคลากรในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และครูผู้สอนมีความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

ตารางที่ 4.4 ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

ปัจจัยเบื้องต้น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ				
1. ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม				
ต่อการเข้าใช้บริการ	4.50	.71	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. การจัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้	4.20	.79	มาก	ผ่านเกณฑ์
3. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดที่เหมาะสม	4.50	.53	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม	4.40	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ปัจจัยเบื้องต้นด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

ตารางที่ 4.5 ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ปัจจัยเบื้องต้น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน				
1. การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างหลากหลาย	4.40	.71	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.60	.79	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
3. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้	4.50	.53	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม	4.50	.63	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ปัจจัยเบื้องต้น ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในภาพรวม มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียน หมู่บ้านสหกรณ์ 2

ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้านการให้บริการของห้องสมุดมีชีวิต การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การนิเทศ กำกับ ติดตามและการประเมินผล นำเสนอในตารางที่ 4.6 - 4.10

ตารางที่ 4.6 กระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ในภาพรวม

กระบวนการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
1. การให้บริการของห้องสมุดมีชีวิต	4.32	.47	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	4.28	.65	มาก	ผ่านเกณฑ์
3. การนิเทศ กำกับ ติดตาม	4.35	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์
4. การประเมินผล	4.35	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม	4.33	.59	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กระบวนการดำเนินงานของโครงการในภาพรวม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระบวนการดำเนินงานของโครงการทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

ตารางที่ 4.7 กระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ด้านการให้บริการของห้องสมุดมีชีวิต

กระบวนการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
1. การดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต สอดคล้องตามความต้องการของ ผู้ใช้บริการการให้บริการของ ห้องสมุดมีชีวิต	4.10	.32	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. การกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุด มีชีวิตส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียน	4.40	.52	มาก	ผ่านเกณฑ์
3. มีการบริการและอำนวยความสะดวก แก่ผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึง	4.30	.48	มาก	ผ่านเกณฑ์
4. มีการจัดบริการยืม – คืนหนังสือ	4.50	.53	มาก	ผ่านเกณฑ์
5. มีบริการสืบค้นข้อมูลทางทาง อินเทอร์เน็ต	4.30	.48	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม	4.32	.47	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กระบวนการดำเนินงานของโครงการ ด้านการให้บริการของ
ห้องสมุดมีชีวิต ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

ตารางที่ 4.8 กระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ด้านการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

กระบวนการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
1. มีการใช้ห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้	4.20	.79	มาก	ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
2. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านภายในห้องสมุดอย่างหลากหลาย	4.10	.74	มาก	ผ่านเกณฑ์
3. มีการใช้กิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.50	.53	มาก	ผ่านเกณฑ์
4. มีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ	4.30	.48	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม	4.28	.65	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กระบวนการดำเนินงานของโครงการ ด้านการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

ตารางที่ 4.9 กระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ด้านกรนิเทศ กำกับ ติดตาม

กระบวนการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
1. มีแผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลชัดเจน	4.50	.53	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน โครงการห้องสมุดมีชีวิตตามขั้นตอนที่กำหนด	4.20	.79	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม	4.35	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กระบวนการดำเนินงานของโครงการ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

ตารางที่ 4.10 กระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
ด้านการประเมินผล

กระบวนการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
1. มีการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการห้องสมุดมีชีวิตอย่างเป็นระบบ	4.30	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. มีการนำผลการประเมินโครงการ ห้องสมุดมีชีวิตมาปรับปรุงพัฒนางาน โครงการห้องสมุดมีชีวิตอย่างต่อเนื่อง	4.40	.70	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม	4.35	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กระบวนการดำเนินงานของโครงการ ด้านการประเมินผล ในภาพรวม มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

ผลการประเมินผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ด้าน การเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุด ความสม่ำเสมอในการเข้าใช้บริการห้องสมุด คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทักษะการอ่าน และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้บริการห้องสมุด เสนอในตารางที่ 4.11- 4.15

ตารางที่ 4.11 การเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

การเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ	ผลการประเมิน
กิจกรรมถาม – ตอบปัญหา	150	93.75	ผ่านเกณฑ์
กิจกรรมการจัดนิทรรศการ	160	100	ผ่านเกณฑ์
กิจกรรมค้นหายอดนักอ่าน	155	96.87	ผ่านเกณฑ์
กิจกรรมดีเจน้อย	132	82.50	ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

การเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ	ผลการประเมิน
กิจกรรมการประกวดคำขวัญ	125	78.13	ไม่ผ่านเกณฑ์
กิจกรรมนักเขียนน้อย	152	95.00	ผ่านเกณฑ์
กิจกรรมวางทูกงานอ่านทุกคน	160	100	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยร้อยละ		92.32	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนทุกกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.32 ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณารายกิจกรรม ปรากฏว่า การร่วมกิจกรรมวางทูกงานอ่านทุกคน และกิจกรรมการจัดนิทรรศการมีนักเรียนร่วมกิจกรรมร้อยละ 100 รองลงมา คือ กิจกรรมค้นหายอดนักอ่าน ร้อยละ 96.87 แต่กิจกรรมการประกวดคำขวัญ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 78.13 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตารางที่ 4.12 ความสม่ำเสมอในการเข้าใช้บริการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. การเข้าใช้บริการห้องสมุด		
สัปดาห์ละ 1 – 3 ครั้ง	45	28.13
สัปดาห์ละ 4 – 7 ครั้ง	84	52.50
สัปดาห์ละ 8 – 10 ครั้ง	20	12.50
มากกว่า 10 ครั้งต่อสัปดาห์	11	6.87
รวม	160	100
2. ช่วงเวลาที่เข้าใช้ห้องสมุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน	160	100
ช่วงพักกลางวัน	125	78.13
ช่วงหลังเลิกเรียน	86	46.23
ในชั่วโมงเรียนที่ครูผู้สอนมอบหมายให้ค้นข้อมูลจากห้องสมุด	79	49.38

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
3. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อร่วมกิจกรรม โครงการรักการอ่าน “วางทุกงานอ่านทุกคน”	160	100
เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุด	160	100
เพื่ออ่านนิทานและการ์ตูน	137	58.63
เพื่อใช้อินเตอร์เน็ต	120	75.00
เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	100	62.50
เพื่อค้นคว้าทำรายงาน	79	49.38
เพื่ออ่านนิตยสาร วารสารต่างๆ	79	49.38
เพื่ออ่านสารานุกรมไทย	85	53.13
เพื่ออ่านหนังสือพิมพ์	82	51.25
เพื่อทบทวนการบ้าน ทำการบ้าน	51	31.87
4. ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ใช้บ่อย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หนังสือ	160	100
คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ต	145	90.33
วีดิทัศน์และวีซีดี	134	83.75
วารสาร/นิตยสาร	102	63.75
หนังสือพิมพ์	85	53.13
จุลสาร	51	31.88

จากตารางที่ 4.12 พบว่า นักเรียนเข้าใช้บริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนใหญ่เข้าใช้บริการห้องสมุด สัปดาห์ละ 4 - 7 ครั้ง ช่วงเวลาที่เข้าใช้ห้องสมุดมากที่สุด คือ ช่วงเช้านก่อนเข้าเรียน วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด เพื่อร่วมกิจกรรม โครงการรักการอ่าน “วางทุกงาน อ่านทุกคน” และเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุด รองลงมา คือ เพื่ออ่านนิทานและการ์ตูน ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ใช้บ่อย คือหนังสือ รองลงมา คือ คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ต วีดิทัศน์และวีซีดี

ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
ปีการศึกษา 2555

ระดับ (ช่วงคะแนน)	จำนวนนักเรียน (คน)							ร้อยละ	ผลการ ประเมิน
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	รวม		
ดีเยี่ยม (2.50-3.00)	9	7	11	17	6	12	62	38.75	
ดี (1.50-2.49)	16	18	19	18	14	13	98	61.25	
รวม	25	25	30	35	20	25	160	100	ผ่านเกณฑ์
ปรับปรุง (1.00-1.49)	-	-	-	-	-	-	-	-	
รวมทั้งหมด	25	25	30	35	20	25	160	100	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.13 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีผลการประเมินคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนในภาพรวม ร้อยละ 100ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 38.75 และระดับ ดี ร้อยละ 61.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ผลการประเมินทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2555

ระดับ (ช่วงคะแนน)	จำนวนนักเรียน (คน)							ร้อยละ	ผลการ ประเมิน
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	รวม		
ดีเยี่ยม (2.50-3.00)	8	11	10	15	8	13	65	40.63	
ดี (1.50-2.49)	17	14	20	20	12	12	95	59.37	
รวม	25	25	30	35	20	25	160	100	ผ่านเกณฑ์
ปรับปรุง (1.00-1.49)	-	-	-	-	-	-	-	-	
รวมทั้งหมด	25	25	30	35	20	25	160	100	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.14 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีผลการประเมินทักษะการอ่านในภาพรวม ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 40.63 และระดับดี ร้อยละ 59.37

ตารางที่ 4.15 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
1. ห้องสมุดจัดให้มีหนังสือบริการแก่นักเรียนอย่างเพียงพอ	3.79	.63	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. นักเรียนค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.74	.59	มาก	ผ่านเกณฑ์
3. ห้องสมุดจัดอาคารสถานที่ไว้อย่างเหมาะสม	4.51	.50	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
4. บรรยากาศในห้องสมุดกระตุ้นให้นักเรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า	4.47	.50	มาก	ผ่านเกณฑ์
5. ห้องสมุดได้จัดบริการให้ยืม - คืนหนังสือได้อย่างสะดวก	4.38	.63	มาก	ผ่านเกณฑ์
6. มีการนำอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการเก็บข้อมูลและสืบค้นฐานข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์ ฐานข้อมูล	4.17	.66	มาก	ผ่านเกณฑ์
7. จัดบริการช่วยเหลือตอบคำถามและช่วยในการสืบค้นข้อมูล	4.12	.67	มาก	ผ่านเกณฑ์
8. มีการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ	4.63	.52	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
9. ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ	4.66	.47	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ผลการประเมิน
10. การดำเนินงานกิจกรรมห้องสมุด ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการ อ่านมากขึ้น	4.39	.60	มาก	ผ่านเกณฑ์
11. ห้องสมุดเป็นแหล่งส่งเสริมให้ นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น	4.41	.52	มาก	ผ่านเกณฑ์
12. นักเรียนชอบใช้เวลาว่างด้วยการ เข้าไปหาความรู้ในห้องสมุด	4.54	.52	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
รวมเฉลี่ย	4.31	.64	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.15 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าห้องสมุดจัดอาคารสถานที่ไว้
อย่างเหมาะสม มีการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ ห้องสมุดมีการจัด
กิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ และนักเรียนชอบใช้เวลาว่างด้วยการเข้าไปหา
ความรู้ในห้องสมุด อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน
ทุกข้อ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผู้ประเมินได้สรุปการประเมิน อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการประเมิน

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน มีดังนี้

- 1.1.1 เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
- 1.1.2 เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
- 1.1.3 เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

1.2 วิธีดำเนินการ

ผู้ประเมินได้ดำเนินการประเมินห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ดังนี้

1.2.1 ประชากร

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 จำนวน 10 คน นักเรียน จำนวน 160 คน รวม 170 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ประเมินได้สร้างขึ้น จำนวน 2 ฉบับ และแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถาม ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67 - 1.00 และความเที่ยง เท่ากับ .75 แบบสอบถามฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67 - 1.00 และความเที่ยง เท่ากับ .89

1.2.3 วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ และนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 170 ฉบับ และเก็บรวบรวมคืนได้ครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ข้อมูลจากคำถามแบบมาตราประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) ข้อมูลจากคำถามแบบเลือกตอบ วิเคราะห์โดยใช้ ร้อยละ

1.3 ผลการประเมิน สรุปได้ดังนี้

1.3.1 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้าน

สทกรรม 2

ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน โดยด้าน ทรัพยากร สารสนเทศ ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ห้องสมุดมีวารสาร/นิตยสาร/หนังสือพิมพ์ที่รับอย่างต่อเนื่องเพียงพอ และห้องสมุดมีวัสดุสื่อประกอบการเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ ด้านบุคลากรในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยพบว่า ครูบรรณารักษ์ มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และครูผู้สอนมีความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในภาพรวม พบว่าเหมาะสมในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

1.3.3 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียน หมู่บ้านสหกรณ์ 2

ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติในระดับ มากผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

1.3.4 ผลการประเมินผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

การประเมินผลผลิตของ โครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 สรุปผลการประเมิน 3 ด้าน คือ

1) การร่วมกิจกรรมและการใช้บริการห้องสมุด

จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดของนักเรียนทุกกิจกรรม โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 92.32 ผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่เมื่อพิจารณารายกิจกรรม ปรากฏว่าการร่วมกิจกรรมวางทุกงาน อ่านทุกคนและกิจกรรมการจัดนิทรรศการ ร้อยละ 100 รองลงมาคือ กิจกรรมค้นหายอดนักอ่าน ร้อยละ 96.87 แต่กิจกรรมการประกวดคำขวัญ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 78.13 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2) ความสม่ำเสมอในการเข้าใช้บริการห้องสมุด

นักเรียนเข้าใช้บริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์การประเมิน นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.50 เข้าใช้บริการห้องสมุดสัปดาห์ละ 4 – 7 ครั้ง โดยช่วงเวลาที่เข้าใช้ห้องสมุดมากที่สุด คือช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด เพื่อร่วมกิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกคน และเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุด ร้อยละ 100 รองลงมา คือ เพื่ออ่านนิทานและการ์ตูน ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่นักเรียนใช้บ่อย คือหนังสือ รองลงมา คือ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต วิกิทัศน์และวีซีดี ที่ใช้น้อยที่สุด คือ จุลสาร ร้อยละ 31.88

3) ผลการประเมินคุณลักษณะของนักเรียน

(1) ผลการประเมินคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2555 ในภาพรวมร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 38.75 และระดับ ดี 61.25

(2) ผลการประเมินทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2555 ในภาพรวม ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 40.63 และระดับ ดี 59.37

4) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุด ในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อ พบว่า ห้องสมุด จัดอาคารสถานที่ไว้อย่างเหมาะสม มีการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือ ส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ และนักเรียนชอบใช้เวลาว่างด้วยการเข้าไปหาความรู้ในห้องสมุด อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

2. อภิปรายผล

การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ ในภาพรวม ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณารายละเอียด ผู้ประเมินอภิปรายผล ดังนี้

2.1.1 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ในภาพรวม ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณารายชื่อ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ เห็นว่า ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือ หนังสืออ้างอิง วารสาร นิตยสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ เพียงพอต่อความต้องการ มีหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตร มีวารสาร นิตยสารและหนังสือพิมพ์ที่รับอย่างต่อเนื่อง มีวัสดุสื่อประกอบการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีช่วยการสืบค้น เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ มนัสปอง ศรีทอง (2549) ที่กล่าวถึง องค์ประกอบของห้องสมุดว่า ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ถือเป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุดที่มีชีวิต จึงควรมีทรัพยากรสารสนเทศที่ครอบคลุมทุกสาระวิชา ครอบคลุมผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม มีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีหลากหลายประเภท ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ วัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ และอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งานได้เป็นอย่างดี

2.1.2 ด้านบุคลากร ในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และครูผู้สอนมีความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของห้องสมุดมีชีวิตไว้ดังนี้ คน (People) ประกอบด้วยบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ให้บริการ อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ผู้ใช้บริการห้องสมุด ซึ่งบุคคลที่ทำหน้าที่สำคัญที่สุด คือบรรณารักษ์ เนื่องจากเป็นตัวกลางเชื่อมโยงความรู้

ในห้องสมุดและผู้ใช้บริการ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีหัวใจรักการให้บริการ มีอัธยาศัยไมตรี ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความสุขในการทำงาน (กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1 2550, ออนไลน์) ประกอบกับการที่โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถดูแลและให้บริการแก่นักเรียนได้อย่างทั่วถึง

2.1.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินสอดคล้องกับ คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “ห้องสมุดในดวงใจต้องสะดวก สบาย หลากหลาย มีสีสันและไม่สับสนวุ่นวาย” ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการพัฒนา รูปแบบห้องสมุดเดิมให้กลายเป็นห้องสมุดมีชีวิตนั้น จะนำไปตามสภาพและความพร้อมของห้องสมุดแต่ละแห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549)

2.1.4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด นอกนั้นมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 5) ซึ่งได้ให้ความหมายของห้องสมุดมีชีวิต (Living library) ว่า หมายถึง ห้องสมุดที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศให้ทันสมัย ครบถ้วนสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และสร้างนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืนสำหรับทุกเพศทุกวัย ด้วยบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว มีบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.2 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ เห็นว่า กระบวนการดำเนินงานของโครงการในภาพรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

2.2.1 การให้บริการห้องสมุดมีชีวิต การดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตที่สอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้บริการ การกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดมีชีวิตส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน มีการบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึง สอดคล้องกันในเรื่องการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการยืม – คืนและสืบค้นข้อมูล เหตุที่ผลการประเมินเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ในการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิตนั้น ต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ ที่ทันสมัย เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ มีกิจกรรมที่สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

ในการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว และอาจเป็นเพราะ โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทั้งครูบรรณารักษ์และครูผู้สอน

2.2.2 การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีการปฏิบัติระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับนโยบายโครงการห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ว่าโครงการมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้ใช้บริการ และกิจกรรมของห้องสมุดส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับการพัฒนาห้องสมุดเดิมให้กลายเป็นห้องสมุดมีชีวิตเพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจและผู้ใช้บริการมีความสุข นั้น อาจทำได้โดย มีบริการและกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ให้ผู้ใช้มีความสุข สนุกสนานและได้รับประโยชน์จากห้องสมุดมากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549)

2.2.3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งการมีแผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลชัดเจน และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานโครงการตามขั้นตอนที่กำหนดสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประหยัด ช่วยงาน (2547) ที่พบว่าลักษณะของห้องสมุดมีชีวิตที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจ คือมีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและการประเมินผลที่ดี ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีแผนการนิเทศติดตามและประเมินผลชัดเจน มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตามขั้นตอนที่กำหนด

2.2.4 การประเมินผล การประเมินผลโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ ได้แก่มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประหยัด ช่วยงาน (2547) ที่พบว่า ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานห้องสมุด ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมาก คือ ด้านการประเมินผลอย่างเป็นระบบ และด้านนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง

2.3 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ

2.3.1 การเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุด นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดทุกกิจกรรมเฉลี่ยร้อยละ 92.32 เข้าร่วมกิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกคน และกิจกรรมการจัดนิทรรศการ ร้อยละ 100 กิจกรรมค้นหาชื่อนักอ่านร้อยละ 96.87 แต่กิจกรรมการประกวดคำขวัญ มีผู้เข้าร่วมร้อยละ 78.13 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งอาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมมีการกระทำตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อหมดเทศกาล หรือช่วงสำคัญของการจัดกิจกรรมก็ไม่ได้มีการนำไปปฏิบัติ และเมื่อมี

กิจกรรมใหม่ก็ให้ความสนใจกิจกรรมใหม่ คำขวัญที่ผ่านมาก็ถูกลืมไปในที่สุดทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญในการร่วมกิจกรรมเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้รับผิดชอบควรให้ความสำคัญกับคำขวัญที่นักเรียนส่งเข้ามาประกวดให้มากขึ้น มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึงมากขึ้น

2.3.2 ความสม่ำเสมอในการเข้าใช้บริการห้องสมุด นักเรียนเข้าใช้บริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ ร้อยละ 100 นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้บริการห้องสมุดสัปดาห์ละ 4 -7 ครั้ง (ร้อยละ 52.50) ซึ่งเห็นว่ายังน้อยไป ห้องสมุดควรพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตที่น่าสนใจมากขึ้น และมีการณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ทุกคน ช่วงเวลาที่เข้าใช้ห้องสมุดมากที่สุด คือช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อร่วมกิจกรรม โครงการรักการอ่าน “วางทุกงานอ่านทุกคน” และเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุด ซึ่งจัดในตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ใช้บ่อยคือ หนังสือ รองลงมา คือ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต วิทยุทัศน์และวีซีดี ส่วนจุดสารมีผู้ใช้เพียงร้อยละ 31.88 ซึ่งห้องสมุดควรศึกษาสาเหตุว่า เพราะเหตุใด นักเรียนจึงสนใจอ่านจุดสารน้อย เพื่อหาทางส่งเสริมการใช้ต่อไป

2.3.3 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน จากแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ปพ. 5) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2555 มีผลการประเมินคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 38.75 และระดับดีร้อยละ 61.25 ทั้งนี้ อาจเป็นผลจากการที่ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนที่หลากหลาย มีความมุ่งมั่นและเอาใจใส่ และห้องสมุดมีทรัพยากรสารสนเทศเพียงพอ มีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินผลที่ดี

2.3.4 ผลการประเมินทักษะการอ่านของนักเรียน จากแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ปพ. 5) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2555 มีผลการประเมินทักษะการอ่านร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 40.63 ระดับดี ร้อยละ 59.37 ทั้งนี้ สาเหตุที่นักเรียนสามารถผ่านการประเมินทักษะการอ่านได้ในระดับดีขึ้นไปทั้งหมด อาจเนื่องมาจากการที่ห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง มีการใช้ห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกันกับผลการประเมินด้านบุคลากร ที่พบว่าครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และครูผู้สอนมีความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุด เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน อยู่ในระดับมากที่สุด

2.3.5 ด้านความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุด พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า

1) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่ข้อที่ว่า นักเรียนค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนพึงพอใจมาก โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการบริการยืม-คืน และสืบค้นข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์มีจำนวนน้อย ดังนั้น ห้องสมุดจึงควรมีทรัพยากรสารสนเทศที่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระวิชา ครอบคลุมผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการและอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งานได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญญา สุขแสน (2547: 67- 68) ที่พบว่า การให้บริการด้านโทรทัศน์และเครือข่ายรวมทั้งโสตทัศนวัสดุ กลุ่มตัวอย่างต้องการให้ห้องสมุดมีการให้บริการด้านโทรทัศน์และเครือข่าย รวมทั้งโสตทัศนวัสดุอย่างกว้างขวางและเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสารสนเทศดังกล่าว มีความเคลื่อนไหวทั้งเสียง ภาพและอักษร ทำให้ผู้ใช้บริการมีชีวิตชีวา ไม่น่าเบื่อ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สารทิ ภูมิประเทศ และคณะ (2546: 54) ที่พบว่า ปัญหาและความต้องการด้านทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ คือ ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโสตทัศนวัสดุทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และงานวิจัย ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนในสถาบัน มีความทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอแก่ผู้ใช้บริการ ให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมแนะนำเพื่อซื้อหนังสือ หรือ ชุมชนร่วมบริจาคหนังสือได้

2) ด้านบรรยากาศและกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง ห้องสมุดจัดอาคารสถานที่ไว้ได้อย่างเหมาะสม มากที่สุด และบรรยากาศในห้องสมุดกระตุ้นให้นักเรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า ซึ่งสอดคล้องสัมพันธ์ พลันสังเกต (2546: 16) ที่กล่าวว่า ห้องสมุดที่มีชีวิตจะต้องเป็นห้องสมุดที่เด็ก ๆ เข้าไปแล้วมีความสุข มีความสนุก มีอาหารการกิน มีเครื่องเล่นที่สร้างสรรค์ เครื่องเล่นที่เหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัย มีหนังสือที่เปลี่ยนแปลงเสมอ มีหนังสือที่แปลกๆ ใหม่ ๆ ให้เด็ก ๆ ได้ค้นคว้า มีหนังสือหลากหลายประเภท และที่แน่นอนต้องมีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้

3) ด้านการให้บริการของห้องสมุดมีชีวิต พบว่า เรื่องที่นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกัน คือเรื่องการบริการยืม – คืนหนังสือได้อย่างสะดวก มีการนำอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการเก็บข้อมูลและสืบค้นฐานข้อมูล รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ผู้บัตร์รายการ การจัดบริการช่วยเหลือตอบคำถาม และช่วยในการสืบค้นข้อมูลแก่นักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งยังไม่สามารถสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองได้ดังก

4) ด้านการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เรื่องที่นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกัน คือมีการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นความสนใจให้มีผู้เข้าใช้ห้องสมุดมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี (กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 2550, ออนไลน์) สอดคล้องกับองค์ประกอบของห้องสมุดมีชีวิตที่ มนัสปอง ศรีทอง (2549, ออนไลน์) กล่าวไว้ว่า การดำเนินการห้องสมุดให้มีชีวิตชีวาได้นั้นสามารถทำได้โดยจัดกิจกรรมพิเศษ ซึ่งเป็นการดำเนินงานใน โอกาสต่างๆ ของห้องสมุด ที่สามารถดำเนินการได้มีหลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมในห้องสมุด ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจของห้องสมุด เช่น การจัดสัปดาห์ห้องสมุด การจัดนิทรรศการ การออกร้านหนังสือ การจัดบรรยาย การสาธิต อบรม และสัมมนา เป็นต้น

5) ด้านผลผลิต พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง นักเรียนชอบใช้เวลาว่างด้วยการเข้าไปหาความรู้ในห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกันกับที่นักเรียนเห็นว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งส่งเสริมให้นักเรียนนิสัยรักการอ่านมากขึ้นและการดำเนินงานกิจกรรมห้องสมุดส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

3.1.1 จากผลการร่วมกิจกรรมของนักเรียน กิจกรรมการประกวดคำขวัญ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 78.13 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนั้น ผู้รับผิดชอบควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึงมากขึ้น ให้ความสำคัญกับคำขวัญที่นักเรียนส่งเข้ามาประกวดให้มากขึ้น โดยการจัดเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบ นักเรียนสามารถเข้าไปอ่านและศึกษาย้อนหลังได้อย่างสะดวก ครูผู้สอนก็ควรสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดคำขวัญทุกกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้นและอาจมีการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ได้รับรางวัล โดยการประกาศผลและมอบรางวัลหน้าเสาธง เป็นต้น

3.1.2 จากผลการประเมินความสม่ำเสมอในการเข้าใช้บริการห้องสมุด ควรส่งเสริมสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ ให้นักเรียนทุกคนเข้าใช้บริการห้องสมุด อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ทุกคน และห้องสมุดก็ควรมีการพัฒนาให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นทุกด้าน

3.1.3 จากผลการประเมินคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2555 ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 38.75 และระดับดี ร้อยละ 61.25 ซึ่งควรได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดนิ่งต่อไป เพื่อให้ นักเรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียนในระดับดีเยี่ยมเพิ่มมากขึ้น

3.1.2 จากผลการประเมินทักษะการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2555 ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 40.63 และระดับดี ร้อยละ 59.37 ซึ่งจะเห็นว่าผลการประเมินระดับดีเยี่ยมน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการประเมินระดับดี ร้อยละ 18.74 ซึ่งทักษะการอ่านเป็นพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนทุกคน และจากจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีทักษะในการอ่านเป็น เขียนเป็น และคิดเลขเป็น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีทักษะในการอ่านคล่อง เขียนคล่องและคิดเลขคล่อง ดังนั้น จึงควรมีการใช้ห้องสมุดมีชีวิตพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนให้มีความต่อเนื่อง สม่ำเสมอและยั่งยืนเพื่อให้มีนักเรียนมีทักษะการอ่านระดับดีเยี่ยมเพิ่มมากขึ้นต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการห้องสมุดมีชีวิตต่อผู้ใช้บริการ เพื่อศึกษาว่าควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในด้านใด ผลการดำเนินงานมีความยั่งยืนหรือไม่

3.2.2 ควรพัฒนาตัวชี้วัดและแบบประเมินนิสัยรักการอ่าน เพื่อนำมาประเมินนิสัยรักการอ่านของนักเรียนต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรุณา พัทธชชนม์ (2546) การบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก
เขต 1 (ออนไลน์) ค้นคืนวันที่ 1 ตุลาคม 2555 จาก www.takesa1.go.th/~nitess/li.doc
- จำเนียร สุขหลายและคณะ (2540) “แบบจำลอง CIPP” ใน *รวมบทความการประเมินโครงการ*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จินดารัตน์ เบอร์พันธุ์ (2543) “บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน” *วารสารบรรณารักษ์*
ศาสตร์ 20, 1 (ม.ค. 2543) : 23-50
- ชลลดา พงศ์พัฒนาโยธินและคณะ (2547) *โครงการห้องสมุดมีชีวิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ*
เจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) *เทคโนโลยีการศึกษา : ทฤษฎีและการวิจัย* กรุงเทพมหานคร
โอเดียนสโตร์
- ณัฐกานต์ ภูมิคอนสาร (2551) “การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอวังชัน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร*
มหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ดวงใจ อมิตรพ่ายและคณะ (2547) *การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต (Living Library) ของสำนักวิทย*
บริการ สถาบันราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี
- เดือนเพ็ญ รักษ์แพทย์และคณะ (2547) *โครงการห้องสมุดมีชีวิตการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบบริการ*
ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ร้อยเอ็ด
- นิตา ชูโต (2531) *การประเมินโครงการ* กรุงเทพมหานคร มาสเตอร์เพรส
- น้ำทิพย์ วิภาวิน (2548) *ห้องสมุดมีชีวิต นนทบุรี รุ่งโรจน์อินเตอร์กรุ๊ป* ค้นคืนวันที่ 13 กันยายน
2555 จาก <http://blog.spu.ac.th/readmore/2008/04/26/entry-1>
- ปรีชญา ใจสะอาด (2548) “การวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต
ของโรงเรียนในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร*
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ประชุม รอดประเสริฐ (2539) *การบริหารโครงการ พิมพ์ครั้งที่ 4* กรุงเทพมหานคร เนติกุลการ
พิมพ์

- ประภาพรรณ หิรัญวัชรพุกภัย (2548) “เยือนถิ่น Merlion ยลห้องสมุดมีชีวิต” ใน *วารสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา* 6,1 (มกราคม-มิถุนายน) : 49-57
- ประภาวดี สืบสนธิ์ (2543) *สารสนเทศในบริบทสังคม พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานครสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*
- ประหยัด ช่วยงาน (2547) *รายงานการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ศูนย์วิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง* ค้นคืนวันที่ 10 กันยายน 2555 จาก <http://www.rsc.lpru.ac.th/ab%2047/trab4711.doc>
- ปัญญา สุขแสน (2547) *การวิจัยการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต : กรณีศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์* อุตรดิตถ์
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” (2542) “ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา” เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 8
- พิทยา สังขะเลขา (2554) *การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนบ้านไผ่* *อุ้งปึก : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (ออนไลน์)* ค้นคืนวันที่ 10 ตุลาคม 2555 จาก <http://www.aptch2.com/image/sai.pdf>
- พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ (2546) “แนวคิดเรื่องคุณภาพของห้องสมุด” *วารสารบรรณารักษศาสตร์* 23, 1 (มกราคม) : 7-15
- มนัสปอง ศรีทอง (2549) “การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต” *สาระสังเขปออนไลน์* ค้นคืนวันที่ 10 ตุลาคม 2555 จาก http://elibrary.nfe.go.th/eliblife_03.php
- รัตนะ บัวสนธิ์ (2540) *การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน กรุงเทพมหานครคอมแพคท์พรีนซ์*
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานครนามิบุรีศัพทลัทธิฉบับที่ ๓
- รามาชานدران, อาร์ (2546) “ห้องสมุดมีชีวิต (Living Libraries)” *วารสารหนังสือ* 2, 10 (ตุลาคม – ธันวาคม) : 23 - 34
- วรรณดี แสงประทีปทอง (2549) “การพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินหลักสูตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน* หน่วยที่ 8 หน้า 87-137 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- วสี ภูเต็มเกียรติ (2555) “ทศวรรษแห่งการอ่านไทย ต้องเริ่มต้นปลูกฝังเด็กในชุมชน” ศูนย์ข่าว
เพื่อชุมชน สำนักข่าวอิสรา (ออนไลน์) ค้นคืนวันที่ 10 เมษายน 2556 จาก
<http://www.isranews.org/community-news/>
- วิวัฒน์ จุฑาหะวงส์และคณะ (2549) “การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตเพื่อสร้าง เครือข่ายและให้บริการ
ทางวิชาการ : กรณีศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” (ออนไลน์)
ค้นคืน วันที่ 10 กันยายน 2556 จาก <http://arc.dru.ac.th>
- ศศิธร เสริมวิทยวงศ์ (2554) รายงานการประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านกับห้องสมุดมีชีวิตของ
นักเรียน โรงเรียนบ้านปากบางนาคราช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พัทลุง เขต 1 พัทลุง
- สมคิด พรหมจ้อย (2542) เทคนิคการประเมินโครงการ นนทบุรี โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
_____. (2552) เทคนิคการประเมินโครงการ พิมพ์ครั้งที่ 6 นนทบุรี จตุพรดีไซน์
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2528) “ความรู้พื้นฐานสำหรับการประเมินโครงการทางการศึกษา” ใน
รวมบทความทางการประเมินโครงการ หน้า 82-111 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- สัมพันธ์ พลันสังเกต (2546) “ห้องสมุดที่มีชีวิต” วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ
(ม.ค.-มี.ย. 2546): 16 – 19
- สารทิ ภูมิประเทศและคณะ (2546) โครงการวิจัยห้องสมุดมีชีวิต สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏ
สุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- สุนันท์ อินทนิลและคณะ (2555) “ห้องสมุดมีชีวิตในบริบทของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย
ทักษิณ” วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ (ก.ค. 2555): 16 – 27
- สุพัตร์ พิบูลย์ (2549) ชุดเสริมทักษะการประเมินโครงการ นนทบุรี จตุพรดีไซน์
- สุภมาส อังศุโชติ (2555) “รูปแบบการประเมินนโยบาย แผนงานและโครงการ” ใน *ประมวล
สาระชุดวิชาการประเมินนโยบาย แผนงานและโครงการ* หน่วยที่ 5 หน้า 1- 68
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 (2550) ห้องสมุดมีชีวิต ค้นคืนวันที่ 10 กันยายน 2555
จาก <http://www.pattani1.go.th/nites50/library.htm>

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549) เอกสารแนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านประจำปีงบประมาณ 2550 สำหรับโรงเรียนแกนนำส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- _____. (2549) “แนวทางการจัดการห้องสมุดโรงเรียนให้มีชีวิต” ใน เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน ตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ 2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) เอกสารนโยบาย ปี 2549 - 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ
- _____. (2552) มาตรฐานห้องสมุดและตัวบ่งชี้เพื่อการพัฒนาคุณภาพห้องสมุด โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- _____. (2553) การพัฒนาห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายห้องสมุด 3 ดี ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- _____. (2555) จุดเน้นแผนปฏิบัติการประจำปี 2555 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ
- Cronbach, L.J. (1983). *Designing Evaluation of Educational and Social Program*. San Francisco: Jossey-Bass Publisher s
- Garbutt, Rob. (2008). “The living library: some theoretical approaches to a strategy for activating human rights and peace.” *Activating Human Rights and Peace: Universal Responsibility Conference 2008 Conference Proceedings*, Southern Cross University, Lismore, Australia. Retrieved September 8, 2013, from http://www.scu.edu.au/research/cpsj/human_rights/
- Nick, L. and other (2011). *Don't judge a book by its cover! The Living Library Organizer's Guide 2011*. Council of Europe, European Youth Centre Budapest Hungary
- Stake, R.E.(1978). The Case Study Method in Social Inquiry Educational Researcher, 7(2), 5-8
- Stufflebeam, D.L (1989). *The CIPP Model for program Evaluation*. In Madaus, G. F. and other. *Evaluation Model*. 8th.ed. Boston; Kluwer- Nijhoff Publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

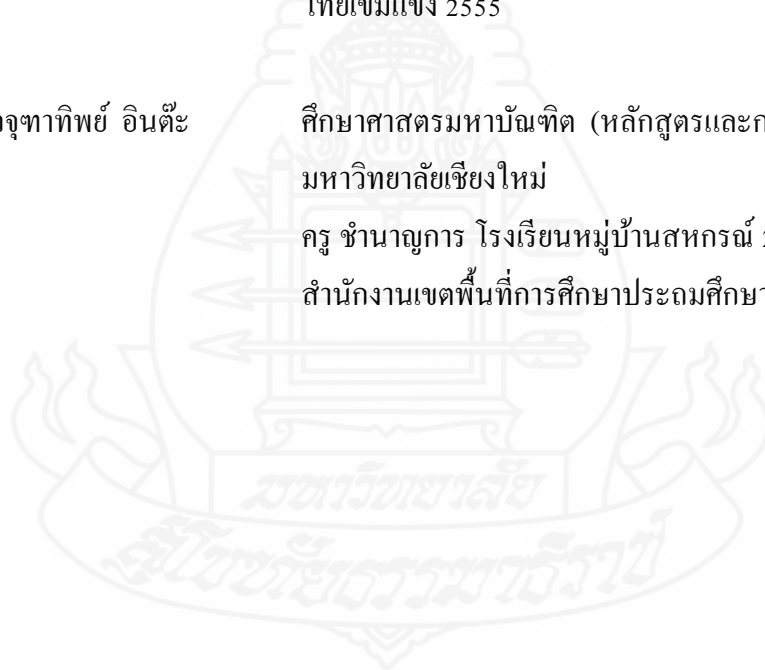
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นายรัชภูมิ สมนมัย
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4
2. นางศศิธร บริบูรณ์
ครุศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) วิทยาลัยครูเชียงใหม่
ครู ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1
ครูแกนนำ (Master Teacher) หลักสูตรครูบรรณารักษ์
โครงการยกระดับครูทั้งระบบ ตามแผนปฏิบัติการ
ไทยเข้มแข็ง 2555
3. นางสาวจุฑาทิพย์ อินตะ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ครู ชำนาญการ โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ที่ ศธ 052216/บ ๒๐๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

16 พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางเบญจพรรณ ดวงเด่น นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การประเมินห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ตามโครงการประเมินที่แนบมาพร้อมนี้

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านบรรณารักษศาสตร์ และด้านหลักสูตรและการสอน และได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลของนักศึกษาต่อไป

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0 2503 2870
โทรสาร 0 2503 3566 -7

ภาคผนวก ค
แผนผังการสร้างเครื่องมือ

แผนผังการสร้างเครื่องมือวิจัย

1. แผนผังการสร้างแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์เกี่ยวกับการประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

ตารางที่ 4.16 แผนผังการสร้างแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ตัวชี้วัด/ ประเด็นคำถาม	จำนวนข้อ
1. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2	1. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	5
	1.1 หนังสือเพียงพอ เหมาะสมและมีคุณภาพ(ข้อ 1-3)	3
	1.2 ความเพียงพอของสื่อ เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้น (ข้อ 4-5)	2
	2. ด้านบุคลากร	6
	2.1 ความรู้ความสามารถของครูบรรณารักษ์(ข้อ 6-8)	3
	- ด้านการบริหารจัดการห้องสมุด	
	- ด้านการให้บริการ	
	- ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	
	2.2 ความรู้ความสามารถของครูผู้สอน (9-11)	3
	- ด้านการจัดทำแผนบูรณาการการใช้ห้องสมุด	
ประกอบการเรียนรู้การสอน		
- ด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน		
- ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน		
3. ด้านบรรยากาศและกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	6	
3.1 การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ(ข้อ 12 - 14)	3	
- ด้านที่ตั้ง		
- ด้านการจัดบรรยากาศ		
- ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก		

ภาคผนวก ง
เครื่องมือประเมิน

แบบสอบถาม

ห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประเมิน โครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 แบบสอบถามนี้ แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่ง

- ผู้บริหารสถานศึกษา   ครู   ครูบรรณารักษ์
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. เพศ

- ชาย   หญิง

3. อายุ

- 20-30 ปี   31-40 ปี
 41-50 ปี   51-60 ปี

4. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- ต่ำกว่าปริญญาตรี   ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี   อื่น ๆ โปรดระบุ .....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2

ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณารายการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 แล้วทำเครื่องหมาย/ลงในช่องระดับความคิดเห็น โดย

- 5 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับ มากที่สุด
 4 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับ มาก
 3 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับ ปานกลาง
 2 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับ น้อย
 1 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับ น้อยที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
1	ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือ หนังสืออ้างอิง วารสาร นิตยสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์เพียงพอต่อความต้องการ					
2	ห้องสมุดมีหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตร					
3	ห้องสมุดมีวารสาร/นิตยสาร/หนังสือพิมพ์ที่รับอย่างต่อเนื่อง เพียงพอ					
4	ห้องสมุดมีวัสดุสื่อประกอบการเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการ					
5	สื่อ เทคโนโลยีช่วยการสืบค้นเพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
6	ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด					
7	ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ					
8	ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัย รักการอ่าน					
9	ครูผู้สอนมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้ห้องสมุดมีชีวิต เป็นแหล่งเรียนรู้					
10	ครูผู้สอนมีความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน					
11	ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน					
12	ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมต่อการเข้าใช้บริการ					
13	การจัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้					
14	การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดที่ เหมาะสม					
15	การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างหลากหลาย					

ที่	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
16	การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้					
17	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้					
18	การดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตสอดคล้องตามความต้องการของ ผู้ใช้บริการ					
19	การกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดมีชีวิตส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียน					
20	มีการบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึง					
21	มีการจัดบริการยืม – คืนหนังสือ					
22	มีบริการสืบค้นข้อมูลทางทางอินเทอร์เน็ต					
23	มีการใช้ห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุก กลุ่มสาระการเรียนรู้					
24	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านภายในห้องสมุดอย่าง หลากหลาย					
25	มีการใช้กิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน อย่างต่อเนื่อง					
26	มีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่าง สม่ำเสมอ					
27	มีแผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลชัดเจน					
28	มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน โครงการห้องสมุดมีชีวิต ตามขั้นตอนที่กำหนด					
29	มีการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการห้องสมุดมีชีวิตอย่าง เป็นระบบ					
30	มีการนำผลการประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตมาปรับปรุงพัฒนา งานโครงการห้องสมุดมีชีวิตอย่างต่อเนื่อง					

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูล

แบบสอบถาม

การดำเนินโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1

คำชี้แจง

- แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุดมีชีวิตของนักเรียนโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการห้องสมุดมีชีวิตให้มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ และมีประสิทธิภาพสูงสุด
- ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย / ลง ในช่อง ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
- แบบสอบถามนี้ มีทั้งหมด 3 ตอนดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 การร่วมกิจกรรมและการใช้บริการห้องสมุด
ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- เพศ ชาย หญิง
- ระดับชั้น ป.1 ป.2 ป.3
 ป.4 ป.5 ป.6

ตอนที่ 2 การร่วมกิจกรรมและการใช้บริการห้องสมุด

- การร่วมกิจกรรมห้องสมุด(สามารถตอบได้หลายข้อตามความเป็นจริง)
  - กิจกรรมถาม-ตอบปัญหา
  - กิจกรรมการจัดนิทรรศการ / ป้ายนิเทศในโอกาสสำคัญต่าง ๆ
  - กิจกรรมค้นหายอดนักอ่าน
  - กิจกรรมดีเจน้อย
  - กิจกรรมการประกวดคำขวัญ
  - กิจกรรมนักเขียนน้อย
  - กิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกคน

2. การใช้บริการห้องสมุด

จำนวนครั้งที่เข้าใช้บริการห้องสมุด

- สัปดาห์ละ 1 – 3 ครั้ง
- สัปดาห์ละ 4 – 7 ครั้ง
- สัปดาห์ละ 8 – 10 ครั้ง
- มากกว่า 10 ครั้ง ต่อสัปดาห์

3. ช่วงเวลาที่เข้าใช้ห้องสมุด (สามารถตอบได้หลายข้อตามความเป็นจริง)

- ช่วงเช้ามก่อนเข้าห้องเรียน
- ช่วงพักกลางวัน
- ช่วงหลังเลิกเรียน
- ในช่วงโมงเรียนที่ครูผู้สอนมอบหมายให้ค้นข้อมูลจากห้องสมุด
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุด (สามารถตอบได้หลายข้อตามความเป็นจริง)

- เพื่อค้นคว้าทำรายงาน
- เพื่อทบทวนการบ้าน ทำการบ้าน
- เพื่ออ่านนิตยสาร วารสารต่าง ๆ
- เพื่ออ่านหนังสือพิมพ์
- เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุด
- เพื่อใช้อินเตอร์เน็ต
- อ่านนิทาน การ์ตูน
- อ่านสารานุกรมไทย
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ใช้บ่อย (สามารถตอบได้หลายข้อตามความเป็นจริง)

- หนังสือ
- วารสาร/นิตยสาร
- หนังสือพิมพ์
- จุลสาร
- วิทยุทัศน์และซีดี
- คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ต

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุด

ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณารายการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุด
มีชีวิต โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 แล้วทำเครื่องหมาย/ลงในช่องระดับความพึงพอใจ โดย

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	ห้องสมุดจัดให้มีหนังสือบริการแก่นักเรียนอย่างเพียงพอ					
2	นักเรียนค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3	ห้องสมุดจัดอาคารสถานที่ไว้อย่างเหมาะสม					
4	บรรยากาศในห้องสมุดกระตุ้นให้นักเรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า					
5	ห้องสมุดได้จัดบริการให้ยืม - คืน หนังสือได้อย่างสะดวก					
6	มีการนำอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการเก็บข้อมูลและสืบค้นฐานข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์, ตู้บัตรรายการ					
7	จัดบริการช่วยเหลือตอบคำถามและช่วยในการสืบค้นข้อมูล					
8	มีการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ					
9	ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ					
10	การดำเนินงานกิจกรรมห้องสมุดส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น					
11	ห้องสมุดเป็นแหล่งส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น					
12	นักเรียนชอบใช้เวลาว่างด้วยการเข้าไปหาความรู้ในห้องสมุด					

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูล

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางเบ็ญจพรรณ ดวงเด่น
วัน เดือน ปี เกิด	14 พฤษภาคม 2503
สถานที่เกิด	อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
เกียรติประวัติ	รางวัลครูสอนดี และได้รับทุนครูสอนดี จากสำนักงานส่งเสริมสังคม แห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2554

